

Proposing a Multi-Stakeholder Governance Model for Developing Social Entrepreneurship Policy in Knowledge-Based Cities (Case Study: Kermanshah City)

Masoumeh Ayeneh¹, Mahdi Hosseinpour^{2✉}, Mohammad Javad Jamshidi³, and
Seyed Mohammad Bagher Najafi⁴

1. Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran. Email: masomehayneh@gmail.com
2. Corresponding Author, Department of Interdisciplinary Sciences, Faculty of Strategic Technologies, Razi University, Kermanshah, Iran. Email: M.hosseinpour@razi.ac.ir
3. Department of Modern Computer Systems Engineering, Faculty of Strategic Technologies, Razi University, Kermanshah, Iran. Email: Mj.jamshidi@razi.ac.ir
4. Department of Economics, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran. Email: Najafi122@razi.ac.ir

Article Info

Article type
Research Article

Article History:

Received February 09, 2026
Revised May 13, 2026
Accepted May 24, 2026
Published online September 23, 2026

Keywords:

Entrepreneurship
Policymaking,
Human Capital,
Knowledge and Innovation
System,
Knowledge-Based Cities,
Multi-Stakeholder
Governance.

ABSTRACT

Objective: The aim of this research is to present a multi-stakeholder governance model for the development of social entrepreneurship policy in knowledge-based cities.

Method: This study is categorized as applied research and, in terms of its nature, constitutes a qualitative (descriptive-analytical) investigation conducted using a systematic meta-synthesis method within the seven-step framework proposed by Sandelowski and Barroso. A comprehensive search was carried out in reputable academic databases, and out of 117 initial articles, 27 articles relevant to the research topic were ultimately selected. The time frame for international articles spanned from 2023 to 2025, and for domestic articles, from 2019 to 2025. The selected articles were analyzed using Maxqda software.

Results: Based on the research findings, 23 main concepts (including quality and role of government governance; stakeholder participation and multi-stakeholder governance; institutional conditions and policy windows; etc.) and 6 core categories (such as governance system and multi-stakeholder policy process; institutional framework, laws, and government transformation; etc.) were identified.

Conclusions: The success of social entrepreneurship policy-making in knowledge-based cities requires multi-stakeholder governance as the central core of the policy process. Without an appropriate institutional context, legal reforms, transparency and accountability in the policy-making process, stakeholder participation will not lead to sustainable policy outcomes. The proposed theory emphasizes that sustainable development in knowledge-based cities is possible only through a multi-stage, participatory and synergistic policy-making process guided by intelligent and evidence-based policy-making, and one-dimensional or top-down approaches will be ineffective.

Cite this article: Ayeneh, M., Hosseinpour, M., Jamshidi, M. J., & Najafi, S. M. (2026). Proposing a Multi-Stakeholder Governance Model for Developing Social Entrepreneurship Policy in Knowledge-Based Cities) Case Study: Kermanshah City). *Social Business Journal*, 3(3), 1-26. <https://doi.org/10.22059/jsbu.2026.409483.1091>

© The Author(s) retain the copyright.

Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jsbu.2026.409483.1091>

Introduction

Knowledge-based cities, as engines of economic development in the knowledge era, require smart and effective entrepreneurship policies to realize their potential. In this context, despite possessing significant scientific and educational potential, the city of Kermanshah faces the challenge of transforming these capacities into sustainable and competitive entrepreneurial activities. The objective of this research is to present a multi-stakeholder governance model for developing social entrepreneurship policy in knowledge-based cities (case study: Kermanshah City). In recent decades, the transition from a traditional economy to a knowledge-based economy has become one of the most significant transformations worldwide. In this paradigm, knowledge, innovation, and information are the primary sources of value creation, with cities playing a pivotal role. Knowledge-based cities serve not only as platforms for innovative businesses but also as catalysts for social and institutional transformations. Within this context, social entrepreneurship policy is regarded as a strategic instrument for achieving sustainable development and social justice, as it emphasizes creating social value, empowering marginalized groups, and reducing inequalities. Consequently, policymaking in this domain requires a participatory and context-sensitive approach. However, existing studies suffer from notable gaps: many focus on urban governance without adequate attention to social entrepreneurship, while others examine social entrepreneurship at the individual level, neglecting the city's institutional context. Kermanshah exemplifies these challenges. Despite significant academic and human capital, the city has not transformed these capacities into sustainable entrepreneurial activities. The central issue is the lack of an effective link between academic capacities and the real needs of local businesses. Therefore, the transition to a multi-stakeholder governance model—bringing together government, universities, the private sector, and civil society—is an inevitable necessity for knowledge-based cities.

Method

This applied, qualitative (descriptive-analytical) study employed the systematic meta-synthesis method within Sandelowski and Barroso's seven-step framework. A structured search of reputable databases (Scopus, ScienceDirect, Emerald, SID, Google Scholar, and others) using relevant keywords identified 117 initial articles, from which 27 high-quality studies (international: 2023–2025; domestic: 2019–2025) were selected based on rigorous inclusion criteria. Data were analyzed using MAXQDA software through open and axial coding. To ensure trustworthiness, the findings were reviewed by three expert scholars, and inter-coder reliability was assessed using Cohen's Kappa coefficient, achieving a perfect score of 1.00, indicating excellent reliability and reproducibility. This process resulted in the identification of 23 main concepts and 6 core categories, forming the empirical basis for the proposed model.

Results

Based on the research findings, 23 main concepts (quality and role of government governance; stakeholder participation and multi-stakeholder governance; institutional conditions and policy window; science, technology, and innovation policy; rule of law, transparency, and accountability; institutional structure and government reforms; human capital and skills training; higher education system and linking science and practice; knowledge production, management, and spillover; innovation and innovation system; knowledge-based economy; knowledge-based entrepreneurship; market formation and commercialization; competitiveness and economic advantage; technological and digital infrastructure; intermediary institutions and networking; knowledge-based urban development; internationalization and global interactions; social and cultural development; social justice and democracy; quality of life and welfare; economic stability and security; regional and local development; stakeholder

motivations and interests) and 6 core categories (multi-stakeholder governance and policymaking; institutional structure, law, and government reforms; knowledge system, innovation, and human capital; knowledge-based economy and entrepreneurship; infrastructures, networks, and spatial-global interactions; sustainable and justice-oriented development outcomes) were identified.

Discussion

The primary innovation of this research lies in integrating three key concepts into a localized and practical model: first, the modern concept of "multi-stakeholder governance," which emphasizes the networked participation of governmental, private, academic, and civil institutions; second, the specialized field of "social entrepreneurship policy," typically studied at the national level; and third, the novel framework of the "knowledge-based city" as the geographical context for implementation. This research emphasizes that for designing effective entrepreneurship policies in knowledge-based cities, multi-stakeholder governance is an undeniable necessity, not a decorative slogan. The government alone lacks the necessary knowledge, speed, and understanding of entrepreneurs' real needs. Success depends on the real and institutionalized participation of all stakeholders (local government, universities, companies, investors, civil institutions, and the entrepreneurs themselves) in a transparent process. The practical implications of proposing such a model for the city of Kermanshah are multifaceted and significant: First, this model can lead to more effective institutional coordination and reduce duplication of efforts among key stakeholders such as the provincial government, municipality, Razi University, Science and Technology Park, and private sector associations. Second, the designed policies and programs will be more efficient, practical, and responsive to real needs, as they are shaped through the active participation of actors like entrepreneurs, university professors, and investors, based on objective evidence. Third, this process, by expanding the participation of elite citizens, experts, and civil society, strengthens a sense of belonging and social responsibility, thereby increasing the legitimacy and public support for policies.

Conclusions

Based on the process of systematic qualitative analysis, the conceptual integration of categories, and the explanation of causal relationships among them, this research goes beyond presenting a conceptual model to formulate a middle-range, contextual, and processual theory, introduced as the "Multi-Stakeholder Governance Theory of Social Entrepreneurship." Relying on evidence extracted from the literature and research data, this theory explains how social entrepreneurship policy in knowledge-based cities is formed, strengthened, and what its outcomes are, thereby addressing the existing gap between urban governance and knowledge-based entrepreneurial development. In doing so, it offers both theoretical and practical pathways for cities seeking to harness entrepreneurial potential for inclusive and sustainable growth.

Funding

This research was funded by the Iran National Science Foundation (INSF) in the form of a student dissertation research grant for the first author, as well as research grants for the other authors.

CRedit authorship contribution statement

The authors' contributions in the article extracted from the dissertation are approximately as follows:

First author (Student): Preparation and processing of samples, conducting experiments and data collection, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, preparation of the manuscript draft. Second author (First Supervisor): Research design, supervision of research stages, review and control of results, revision, review, and finalization of the manuscript. Third author (Second Supervisor): Participation in research design, supervision of the research, study and review of the manuscript. Fourth author (Advisor): Participation in research design, supervision of the research, study and review of the manuscript. All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Declaration of Generative AI and AI-assisted technologies in the writing process

During the preparation of this work, the author(s) used [AI] for [editing assistance]. After using this tool/service, the author(s) reviewed and edited the content as needed and take(s) full responsibility for the content of the publication.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study.

کسب‌وکار اجتماعی

شاپا الکترونیکی: ۳۰۶۰-۷۲۱۳

Journal Homepage: <https://jsbu.ut.ac.ir/>

ارائه مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان (منطقه مورد مطالعه: شهر کرمانشاه)

معصومه آینه^۱، مهدی حسین پور^۲، محمدجواد جمشیدی^۳، سید محمدباقر نجفی^۴

۱. گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: masomehayneh@gmail.com
۲. نویسنده مسئول، گروه علوم میان‌رشته‌ای، دانشکده فناوری‌های راهبردی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: M.hosseinpour@razi.ac.ir
۳. گروه مهندسی سیستم‌های نوین کامپیوتری، دانشکده فناوری‌های راهبردی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: Mj.jamshidi@razi.ac.ir
۴. گروه اقتصاد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. رایانامه: Najafi122@razi.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف: هدف این پژوهش، ارائه مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان است.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

روش پژوهش: این پژوهش از نوع مطالعات کاربردی محسوب می‌شود و از نظر ماهیت، یک مطالعه کیفی (توصیفی - تحلیلی) است که با بهره‌گیری از روش فراترکیب نظام‌مند در چارچوب هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو انجام شد. جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر از میان ۱۱۷ مقاله اولیه، در نهایت ۲۷ مقاله مرتبط با موضوع پژوهش انتخاب شد. بازه زمانی مقالات خارجی، سال‌های ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۵ و بازه زمانی مقالات داخلی، سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴ بود. مقالات منتخب با استفاده از نرم‌افزار Maxqda تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های پژوهش، ۲۳ مفهوم اصلی (کیفیت و نقش حکمرانی دولت؛ مشارکت ذی‌نفعان و حکمرانی چندذی‌نفعی و...) و ۶ مقوله محوری (نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی؛ چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت و...) شناسایی شد.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱

نتیجه‌گیری: موفقیت سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان مستلزم حکمرانی چندذی‌نفعی به‌عنوان هسته مرکزی فرایند سیاستی است. دولت، دانشگاه، بخش خصوصی، نهادهای واسط و جامعه مدنی تنها از طریق تعامل ساختاریافته و هم‌راستاسازی منافع در حلقه‌های تصمیم‌سازی، قادر به تولید تصمیمات سیاستی واقع‌گرایانه و اثربخش هستند. بدون بستر نهادی مناسب، اصلاح قوانین، شفافیت و پاسخگویی در فرایند سیاستگذاری، مشارکت ذی‌نفعان به نتایج سیاستی پایدار منجر نمی‌شود. نظریه ارائه‌شده تأکید دارد که توسعه پایدار در شهرهای دانش‌بنیان تنها از طریق فرایند سیاستگذاری چندمرحله‌ای، مشارکتی و هم‌افزا تحت هدایت سیاستگذاری هوشمند و شواهدمحور امکان‌پذیر است و رویکردهای تک‌بعدی یا دستوری ناکارآمد خواهند بود.

کلیدواژه‌ها:

سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی، سرمایه انسانی، شهرهای دانش‌بنیان، نظام دانش و نوآوری، حکمرانی چندذی‌نفعی.

استناد: آینه، معصومه؛ حسین پور، مهدی؛ جمشیدی، محمدجواد؛ و نجفی، سیدمحمدباقر (۱۴۰۵). ارائه مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان (منطقه مورد مطالعه: شهر کرمانشاه). *کسب‌وکار اجتماعی*، ۳ (۳)، ۱-۲۶.

<https://doi.org/10.22059/jsbu.2026.409483.1091>

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

© نویسندگان.

مقدمه

در عصر حاضر گذار ساختاری از اقتصاد سنتی به اقتصاد دانش‌بنیان در حال وقوع است و شهرهای دانش‌بنیان به‌عنوان کانون‌های پویای تولید و انتشار دانش، نیازمند حکمرانی مشارکتی و چندذی‌نفعی هستند (ایوالدی و کیاسی^۱، ۲۰۲۳). حکمرانی چندذی‌نفعی با گردآوری بازیگران کلیدی شامل دولت، بخش خصوصی، دانشگاه‌ها و جامعه مدنی، امکان بهره‌گیری از سرمایه‌های فکری، اجتماعی و مالی را فراهم می‌آورد (تستونی^۲، ۲۰۲۴). با این حال شکاف نظری قابل‌توجهی در این حوزه وجود دارد: به‌رغم مطالعات متعدد در سطح کلان (تستونی، ۲۰۲۴)، مدل‌های عملیاتی و بومی‌شده برای پیاده‌سازی این حکمرانی در شهرهای دانش‌بنیان در حال توسعه با تأکید بر کارآفرینی اجتماعی، کمتر توسعه یافته است، همچنین بیشتر پژوهش‌های پیشین بر کارآفرینی اقتصادی متمرکز بوده‌اند و کارآفرینی اجتماعی به‌عنوان زمینه‌ای خاص با ذی‌نفعان و فرایندهای متمایز، کمتر محور توجه قرار گرفته است (واندر و همکاران^۳، ۲۰۲۵). پژوهش حاضر با تمرکز بر شهر کرمانشاه درصدد پر کردن این شکاف نظری است.

مطالعه حاضر «فقدان پیوند مؤثر بین ظرفیت‌های دانشگاهی و نیازهای واقعی کسب‌وکارهای محلی» را به‌عنوان مسئله محوری شناسایی می‌کند. به‌رغم وجود مراکز دانشگاهی متعدد، ارتباط نظام‌مندی بین این مراکز و بخش‌های صنعتی، اقتصادی و اجتماعی منطقه برقرار نشده است. این شکاف، چرخه معیوبی ایجاد کرده که به «عدم تناسب عرضه و تقاضای نیروی کار» و «ضعف در نوآوری اجتماعی» منجر شده است (تستونی، ۲۰۲۴؛ وندر و همکاران، ۲۰۲۵). در این پژوهش به سه سؤال اصلی پاسخ داده می‌شود: مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاست‌گذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان چگونه است؟ چه مکانیسم‌های هماهنگی برای ارتباط مؤثر بین ذی‌نفعان پیشنهاد می‌شود؟ و مدل پیشنهادی چگونه می‌تواند شکاف‌های موجود در حکمرانی فعلی را پر کند؟

گذار از مدل‌های سنتی به الگوی چندذی‌نفعی، برای شهرهای دانش‌بنیان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است (کولی و استوروس^۴، ۲۰۱۹). این مدل با یکپارچه‌سازی دانش، منابع و ظرفیت‌ها، بستری برای سیاست‌های پایدار فراهم می‌کند (واندر و همکاران، ۲۰۲۵). پژوهش‌های اخیر بر اهمیت مدل‌های فراحکمرانی تأکید دارند که از طریق ارتباط باز و روابط مشارکتی، ظرفیت نوآوری و تاب‌آوری اکوسیستم شهری را ارتقا می‌دهند (کولی و استوروس، ۲۰۱۹)، همچنین مدل‌های حکمرانی تطبیقی بر طراحی ساختارهای هماهنگی متناسب با زمینه‌های محلی تأکید دارند (تستونی، ۲۰۲۴). پژوهش حاضر با شناسایی شکاف‌های موجود در حکمرانی کرمانشاه، به دنبال ارائه مدلی عملیاتی و بومی‌شده است که می‌تواند الگویی برای سایر شهرهای دانش‌بنیان در حال گذار باشد (تستونی، ۲۰۲۴؛ پروژه ریبز^۵، ۲۰۲۵).

مطالعات پیشین در حوزه حکمرانی، سیاست‌گذاری و کارآفرینی اجتماعی، زمینه‌های نظری و تجربی متنوعی را فراهم آورده‌اند که در ادامه به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود. صمدی فروشانی و همکاران^۶ (۱۴۰۵) در پژوهشی با روش آمیخته، سیاست‌های توسعه همکاری کنشگران مدیریت شهری در اکوسیستم کارآفرینی شهر تهران را بررسی کردند. یافته‌های آنان نشان داد که توسعه شبکه همکاری در زمینه‌های یکپارچه‌سازی سیاست‌های علم و فناوری و فرصت‌های سرمایه‌گذاری و کارآفرینی، سامان‌دهی توزیع مکانی پارک‌های فناوری و مراکز رشد در پهنه‌های شهری، تدوین قوانین و مقررات انعطاف‌پذیر و تشویقی، گسترش ابزارهای سرمایه‌گذاری و جذب مشارکت مردمی، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های هوشمندسازی و پلتفرم‌های کسب‌وکار، توسعه کارآفرینی محله‌محور، ایجاد مراکز شتاب‌دهنده توسعه مشاغل خرد و خانگی و پشتیبانی از فرهنگ کارآفرینی در آموزش‌های شهروندی، از جمله راهبردهای کلیدی برای تقویت اکوسیستم کارآفرینی شهری محسوب می‌شوند. حیدری و همکاران^۷ (۱۴۰۳) با بهره‌گیری از

^۱Ivaldi & Ciacchi

^۲Testoni

^۳Vandor et al

^۴Cole & Stavros

^۵RIBES Project

^۶Samadi-Foroushani et al

^۷Heydari et al

روش تحلیل مضمون، مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار را با مطالعه موردی استان هرمزگان ارائه کردند. اگر دولت تصدی‌گری را کنار بگذارد، کارها را به مردم و نهادهای مدنی بسپارد و همبستگی اجتماعی را تقویت کند، نتیجه‌اش توسعه انسانی، عدالت بین‌نسلی، حکمرانی خوب و رشد همه‌جانبه استان خواهد بود و محور اصلی این فرایند، «حکمرانی خوب»، «توسعه پایدار» و «سرمایه اجتماعی» است. فلاح و قره‌خانی^۱ (۱۴۰۳) در پژوهشی با روش داده‌بنیاد به تدوین راهبرد برای توسعه کارآفرینی اجتماعی پرداختند. نتایج یافته‌های تحقیق پس از تهیه ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی نشان داد که کارآفرینی اجتماعی در منطقه با عناوین ایجاد سازمان‌های QSPM یعنی حفظ و نگهداری وضع موجود قرار دارد و سه راهبرد برتر در ماتریس IE پنج از ماتریس، برای حمایت از کارآفرینی اجتماعی، آموزش کارآفرینی اجتماعی از سطوح پایین تحصیلی و ایجاد بنیاد کارآفرینی مردم‌نهاد اجتماعی در دانشگاه‌ها برای توسعه کارآفرینی اجتماعی در اولویت قرار گرفتند. حسون و همکاران^۲ (۱۴۰۳) در پژوهشی داده‌بنیاد، چالش‌های حقوقی و عملیاتی کارآفرینی اجتماعی در ایران را با تأکید بر خط‌مشی سیاست‌های کلان دولت بررسی کردند. یافته‌های این پژوهش سه دسته اصلی از چالش‌ها را شناسایی کرد: نخست، چالش‌های سیاست‌گذاری و جنبه‌های حقوقی/دولتی؛ دوم، چالش‌های آگاهی اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی؛ و سوم، چالش‌های پشتیبانی نهادی و عملیاتی. بر این اساس، مجموعه‌ای از ۹ راهبرد و توصیه به دولت و نهادهای نظارتی کشور ارائه شد. اصالت و نوآوری این پژوهش در شناسایی چالش‌های سیاستی، قانونی، حقوقی و عملیاتی کشور نهفته است و توصیه‌های عملی برای غلبه بر این چالش‌ها به دولت و نهادهای نظارتی ارائه می‌کند. هایام و همکاران^۳ (۲۰۲۴) در یک پژوهش مروری، مشارکت‌های چندذی‌نفعه برای توسعه پایدار را با تمرکز بر وعده‌ها و دام‌های آن بررسی کردند. یافته‌های آنان نشان داد که بازیگران جهانی از مفاهیم «تحول» و «چندذی‌نفعی» برای پیشبرد اهداف و بازتعریف هنجارها به نفع خود استفاده می‌کنند و این رویکردها نه تنها راه‌حل‌های ساده‌ای برای بن‌بست‌های چندجانبه نیستند، بلکه تضمینی برای پیشرفت قریب‌الوقوع در حکمرانی فراملی نیز محسوب نمی‌شوند. تیشیرا دیاس و همکاران^۴ (۲۰۲۳) در پژوهشی با روش تحلیل استنادی، توسعه پایدار را در چارچوب محیط زیست، اجتماعی و حاکمیت با تأکید بر راهبردهای پایداری شهری بررسی کردند. یافته‌های آنان نشان داد که سیاست‌های شهری مرتبط با اجرای حکمرانی، هم برای ارتقای تعادل اکولوژیکی و هم حفظ محیط زیست شهرها، تلاش برای حفظ آن‌ها و گاهی اوقات احیای آن‌ها اهمیت می‌یابند و بنابراین پیشنهاد ایجاد شهری پایدار را ممکن می‌سازند. اونی و فیس‌ها^۵ (۲۰۲۳) در پژوهشی با روش تحلیل محتوا، مفهوم و تکامل کارآفرینی اجتماعی را از دیدگاهی بین‌المللی و از منظر آفریقای جنوبی بررسی کردند. آنان با بررسی چالش‌های نهادی و سازمانی، «تنبلی اجتماعی» را که بخشی از فرهنگ اکثر مردم است، از مهم‌ترین چالش‌های کارآفرینی اجتماعی معرفی کردند. از نظر آنان، تنبلی اجتماعی به این معناست که همه افراد تحصیل کرده و نخبه یا می‌خواهند مهاجرت کنند، یا می‌خواهند پزشک، مهندس یا کارمند دولت شوند؛ در ایران نیز این مشاغل بهترین حرفه محسوب می‌شوند. الچارانی و ریمی^۶ (۲۰۲۲) در پژوهشی با استفاده از رگرسیون و مدل‌سازی معادلات ساختاری، عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی اجتماعی موفق در اقتصاد دایره‌ای نوظهور لبنان را با بررسی نقش تعدیل‌کننده سازمان‌های غیردولتی مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های آنان سه عامل اصلی موفقیت کارآفرینان اجتماعی در لبنان را تعیین کرد که عبارت‌اند از عوامل محیطی، عوامل روانی و تجربه قبلی. علاوه بر این، نتایج نشان داد که حمایت سازمان‌های غیردولتی، رابطه بین موفقیت کارآفرینی اجتماعی و دو متغیر عوامل روان‌شناختی و عوامل محیطی را تعدیل می‌کند.

بررسی مطالعات پیشین نشان می‌دهد پژوهش‌های موجود به‌طور عمده بر یکی از سه حوزه زیر متمرکز بوده‌اند: ۱- حکمرانی شهری و مشارکت ذی‌نفعان بدون توجه به کارآفرینی اجتماعی، ۲- کارآفرینی اجتماعی در سطح فردی و بنگاهی بدون توجه به بستر شهر دانش‌بنیان و ۳- توسعه شهری دانش‌بنیان بدون توجه به حکمرانی چندذی‌نفعی. پژوهش حاضر با تلفیق این سه حوزه

¹Fallah & Gharekhani

²Hasanvand et al

³Higham et al

⁴Teixeira Dias et al

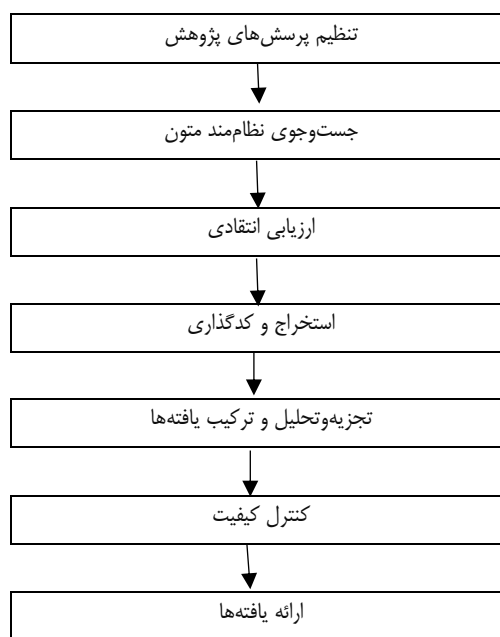
⁵Oni & Fiseha

⁶El Chaarani & Raimi

و ارائه مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان (با مطالعه موردی شهر کرمانشاه)، شکاف نظری موجود را پر می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، یک پژوهش کاربردی و از نظر ماهیت و روش، یک مطالعه کیفی است که با اتکا بر روش فراترکیب نظام‌مند و در چارچوب هفت‌مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو^۱ (۲۰۰۷) (شکل ۱) طراحی و اجرا شده است. این روش پژوهشی، با تحلیل و ترکیب نظام‌مند مطالعات پیشین، نه تنها امکان بازخوانی انتقادی ادبیات موجود را فراهم می‌آورد، بلکه به خلق بینش‌های نو و ارائه درکی جامع‌تر از پدیده‌های پیچیده می‌انجامد. فراترکیب، در مقایسه با مرورهای سنتی، فراتر از جمع‌بندی و بازگو کردن یافته‌ها حرکت و با کشف ارتباطات ناپیدا و خلق مفاهیم بنیادین، به تولید دانشی نو و عمیقاً غنی‌ساز در عرصه ادبیات موضوع کمک می‌کند. الگوی هفت‌مرحله‌ای مورد استفاده در این پژوهش، با تأکید ویژه بر دقت روش‌شناختی و صحت علمی، چارچوبی منسجم و شفاف برای اجرای فرایند فراترکیب ارائه می‌دهد و انجام آن را به شیوه‌ای نظام‌مند، قابل اعتماد و تکرارپذیر تضمین می‌کند (زیممر^۲، ۲۰۰۶). در این مسیر هر مرحله با حساسیت و توجه به اصول روش‌شناختی پیموده شده است تا برونداد نهایی پژوهش، از اعتبار و قابلیت اتکای کافی برخوردار باشد.

شکل ۱. مراحل روش فراترکیب بر اساس روش نظام‌مند (سندلوسکی و باروسو^۳، ۲۰۰۷)

یافته‌های پژوهش

۱. تنظیم پرسش‌های پژوهش

این پژوهش با هدف «ارائه مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان» با مورد مطالعه شهر کرمانشاه و بهره‌گیری از روش فراترکیب نظام‌مند در چارچوب هفت‌مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) طراحی و اجرا شد. در گام نخست، پرسش اصلی پژوهش با محوریت شناسایی مکانیسم‌ها و ابزارهای هماهنگ‌سازی ذی‌نفعان در

^۱Sandelowski & Barroso

^۲ Zimmer

^۳Sandelowski & Barroso

اکوسیستم نوآوری منطقه‌ای تدوین شد. برای دستیابی به این هدف، کلیدواژه‌های تخصصی از جمله حکمرانی چندذی‌نفعی، سیاستگذاری کارآفرینی، شهرهای دانش‌بنیان و توسعه منطقه‌ای در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی و بین‌المللی جست‌وجو و بازه زمانی ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۵ برای مقالات خارجی و بازه زمانی ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴ برای مقالات داخلی برای پوشش جدیدترین مباحث علمی در نظر گرفته شد.

۲. جست‌وجوی نظام‌مند متون

در مرحله دوم، فرایند جست‌وجوی نظام‌مند در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر داخلی و بین‌المللی شامل Science Direct، Scopus، Emerald، SID، Google Scholar، Springer، Noormags و Magiran با استفاده از ترکیبات مختلف کلیدواژه‌های تعریف‌شده انجام پذیرفت. این جست‌وجوی ساختاریافته به شناسایی و گردآوری مطالعات منتشرشده در بازه زمانی مشخص‌شده منجر شد که همخوانی کاملی با اهداف و پرسش‌های پژوهش داشتند.

۳. ارزیابی انتقادی

در مرحله سوم، مقالات و مطالعات جمع‌آوری‌شده بر اساس معیارهای دقیق و نظام‌مند ارزیابی شدند (شکل ۲). معیارهای ورود شامل انتشار در پایگاه‌های معتبر، دسترسی به متن کامل، دارا بودن منابع معتبر و کیفیت روش‌شناختی مناسب بود، همچنین ارزیابی کیفی مقالات از نظر ارتباط محتوایی با اهداف پژوهش و اعتبار علمی توسط تیم پژوهش به صورت گروهی و با استفاده از چک‌لیست استاندارد ارزیابی انجام شد که در نهایت به انتخاب ۲۷ مقاله با بالاترین استانداردهای کیفی برای تحلیل نهایی انجامید. این فرایند با تأکید بر دقت روش‌شناختی و صحت علمی، زمینه را برای خلق بینش‌های نوین و درک جامع‌تر از پدیده مورد مطالعه فراهم آورد.

شکل ۲. مراحل انتخاب مقالات

۴. استخراج و کدگذاری داده‌ها

در این مرحله، با به کارگیری روش تحلیل محتوای کیفی و با استفاده از رویکرد کدگذاری باز، داده‌های مرتبط از ۲۷ مقاله منتخب به صورت نظام‌مند استخراج شد. به منظور تضمین اعتبار و پایایی یافته‌ها، فرایند کدگذاری به صورت مستقل توسط دو پژوهشگر مجرب انجام و سپس نتایج از طریق مقایسه و تطبیق دقیق واکاوی شد. این فرایند به شناسایی ۱۵۲ کد اولیه منجر شد که بیانگر عمق و غنای مفاهیم موجود در متون منتخب است. تمام کدهای استخراج‌شده به همراه مشخصات کامل منابع، در جدول شماره ۱ ثبت و به صورت منظم ارائه شد تا امکان بازبینی و استفاده محققان دیگر از این داده‌ها فراهم آید. این رویکرد روش‌شناختی، امکان دستیابی به درکی عمیق‌تر از ابعاد مختلف حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان را میسر ساخته است.

۵. تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌ها

در این مرحله از پژوهش، با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون و از طریق فرایند کدگذاری محوری، داده‌های کیفی حاصل از مرحله قبل به‌طور عمیق و نظام‌مند تجزیه و تحلیل شد (جدول ۲). بر اساس تشابهات معنایی و پیوندهای مفهومی میان کدهای اولیه، مفاهیم در قالب مقولات جامع‌تر دسته‌بندی و ساماندهی شدند. این فرایند تحلیلی که با دقت علمی بالا و رعایت اصول استاندارد تحلیل کیفی انجام شد، به شناسایی ۲۳ مفهوم اصلی انجامید. در گام نهایی، این مفاهیم در چارچوب ۶ مقوله محوری سازمان‌دهی و ارائه شدند که هریک بیانگر جنبه‌ای کلیدی از مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان است. این سطوح تحلیلی متوالی، از کدهای اولیه تا مفاهیم و در نهایت مقولات محوری، امکان درک عمیق‌تر و نظام‌مندتر از پدیده مورد مطالعه را فراهم آورده است. تمام این مراحل با دقت علمی بالا و رعایت اصول تحلیل کیفی با استفاده از نرم‌افزار Maxqda انجام شد.

جدول ۱. کدگذاری و استخراج مقولات به روش فراترکیب

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدهای باز مرتبط	فراوانی	نوآوری/ بداعت	منابع
۱. نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی	حکمرانی دولتی و فرابخشی؛ مشارکت فعال ذی‌نفعان در فرایند سیاستگذاری؛ شرایط نهادی و بهره‌گیری از تجربه‌های سیاستی؛ سیاستگذاری علم، فناوری و نوآوری با رویکرد چندذی‌نفعی	حکمرانی مطلوب؛ کیفیت حکمرانی و کارآمدی، اثربخشی اقدامات دولتی؛ دولت سیاستگذار و قاعده‌گذار؛ دولت راهبر و تسهیل‌گر؛ دولت توسعه‌گرا و پیشران؛ حکمرانی همتراز و متوازن؛ هدایت و جهت‌دهی نظام حکمرانی؛ مشارکت مدنی و شهروندی؛ اجماع‌سازی و وفاق محوری؛ حاکمیت اشتراکی و مشارکتی؛ همکاری شهروندان در فرایند سیاستگذاری؛ ائتلاف‌های حامی سیاست؛ جذب بازیگران راهبردی و کلیدی؛ بازشدگی پنجره فرصت سیاستی؛ عوامل و شرایط نهادی؛ سیاستگذاری دانش‌بنیان و فناورانه؛ ابزارها و ترکیب‌های سیاستی متنوع	۸	کدهای نوآور: «دولت راهبر و تسهیل‌گر»، «حکمرانی همتراز و متوازن»، «ائتلاف‌های حامی سیاست»	علی‌اکبری (۱۳۹۹)؛ قاسمی و همکاران (۱۳۹۹)؛ صلاتین (۱۳۹۹)؛ نقی زاده و همکاران (۱۴۰۰)؛ محمدی‌فر و همکاران (۱۴۰۳)؛ حنفی‌نیری و همکاران (۱۴۰۲)؛ وحدان‌نیا و دارودی (۱۳۹۸).
۲. چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت	حاکمیت قانون، شفافیت و پاسخگویی در نهادهای عمومی؛ اصلاحات نهادی و ساختاری دولت برای توسعه شهری دانش‌بنیان	شفافیت رویه‌ها و اطلاعات؛ شفافیت همراه با پاسخگویی؛ حفاظت از حقوق مالکیت؛ قوانین کارآمد و مقررات شفاف؛ کاهش هزینه‌های دادرسی و اجرای قانون؛ بازسازی و نوسازی بدنه دولت؛ جوان‌گرایی در سطوح مدیریتی دولت؛ حذف ساختارهای موازی و زائد؛ کاهش تمرکزگرایی و دولت‌سالاری؛ افزایش ظرفیت سیاستگذاری دولت	۵	کدهای نوآور: «بازسازی و نوسازی بدنه دولت»، «کاهش تمرکزگرایی و دولت‌سالاری»	قاسمی و همکاران (۱۳۹۹)؛ زحمتکش ممتاز و همکاران (۱۴۰۳)؛ حسینی و همکاران (۱۴۰۲)؛ کلایی و یعقوبی (۱۴۰۱)؛ وحدان‌نیا و دارودی (۱۳۹۸).
۳. اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی	سرمایه انسانی و مهارت‌آموزی کاربردی و مادام‌العمر؛ پیوند مؤثر دانشگاه، صنعت و جامعه محلی؛ تولید، مدیریت و سرریز دانش به نفع ذی‌نفعان شهری؛ نظام نوآوری منطقه‌ای و شبکه‌های دانشی	سرمایه انسانی متخصص و کارآمد؛ سرمایه انسانی دانش‌محور؛ آموزش و تأمین منابع انسانی ماهر؛ نظام آموزش و مهارت‌آموزی پیوسته؛ مهارت و تخصص تخصصی و کاربردی؛ چالش‌های نهادی آموزش عالی؛ پیوند دانشگاه، صنعت و دولت؛ خلق، بسط و انتشار دانش؛ مدیریت دانش و یادگیری سازمانی؛ سرریز دانش فناورانه، اجتماعی و مکانی؛ نوآوری و خلاقیت نظام‌مند؛ نظام نوآوری منطقه‌ای و محلی؛ مراکز تحقیق و توسعه پیشرو؛ تحقیق و توسعه کاربردی و هدفمند	۹	کدهای نوآور: «سرریز دانش فناورانه، اجتماعی و مکانی»، «مراکز تحقیق و توسعه پیشرو»	رفعیان و حق‌رستا (۱۳۹۹)؛ صلاتین (۱۳۹۹)؛ حنفی‌نیری و همکاران (۱۴۰۲)؛ زحمتکش ممتاز و همکاران (۱۴۰۳)؛ نقی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰)؛ طبیبی و همکاران (۱۳۹۹)؛ حسینی و همکاران

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدهای باز مرتبط	فراوانی	نوآوری / بداعت	منابع
					(۱۴۰۲): اوبرشونکا و همکاران ^۱ (۲۰۲۳).
۴. بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی	توسعه اقتصاد مبتنی بر دانش در سطح شهر؛ ترویج کارآفرینی دانش‌بنیان و فناوریانه؛ شکل‌دهی بازارهای محلی و فرایند تجاری‌سازی؛ رقابت‌پذیری و مزیت اقتصادی منطقه کرمانشاه	اقتصاد دانش‌پایه و پویا؛ جامعه دانش‌بنیان و آگاه؛ دولت دانش‌بنیان و یادگیرنده؛ محیط زیست، سلامت و امنیت دانش‌بنیان؛ کارآفرینی نوپا و استارت‌آپی؛ کارآفرینی دانش‌بنیان و فناوریانه؛ تجاری‌سازی دانش و فناوری؛ شکل‌دهی بازارهای نوین؛ بهبود زنجیره ارزش افزوده؛ افزایش رقابت‌پذیری اقتصادی شهر؛ مزیت رقابتی در سطح بین‌المللی	۷	کدهای نوآور: «شکل‌دهی بازارهای نوین» «بهبود زنجیره ارزش افزوده»	عابدینی و همکاران (۱۳۹۹)، رفیعیان و حق‌رستا (۱۳۹۹)؛ راغفر و همکاران (۱۳۹۷)، حنفی نیری و همکاران (۱۴۰۲)؛ ظریفیان و همکاران (۱۴۰۲)؛ کلابی و یعقوبی (۱۴۰۱).
۵. زیرساخت‌های راه‌بردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی - جهانی	فراهمی زیرساخت دیجیتال و فناوریانه پیشرفته؛ ایجاد و تقویت نهادهای واسطه و شبکه‌سازی ذی‌نفعان؛ سیاست‌های توسعه شهری دانش‌بنیان با رویکرد فضایی؛ بین‌المللی‌سازی و پیوندهای جهانی برای شهر کرمانشاه	فناوری اطلاعات و ارتباطات پیشرفته؛ دولت الکترونیک و خدمات هوشمند؛ توسعه زیرساخت حکمرانی هوشمند؛ نهادهای واسطه‌گر و تسهیل‌گر؛ شبکه‌سازی و هماهنگی بین‌بخشی؛ دسترسی عادلانه به فناوری اطلاعات؛ شهر - منطقه به‌عنوان قطب دانش؛ ساختار فضایی و جغرافیای شهری؛ توسعه دانش‌بنیان شهری؛ بین‌المللی شدن اقتصاد و فناوری؛ شرکت‌های چندملیتی دانش‌بنیان	۶	کدهای نوآور: «شهر - منطقه به‌عنوان قطب دانش» «بین‌المللی شدن اقتصاد و فناوری»	علی‌اکبری (۱۳۹۹)؛ حنفی نیری و همکاران (۱۴۰۲)؛ مهدی‌زاده (۱۴۰۳)؛ نجوروگ و کالیو (۲۰۲۰)؛ طبیبی و همکاران (۱۳۹۹)؛ حسینی و همکاران (۱۴۰۲).
۶. پیامدهای توسعه پایدار عدالت‌بنیان	توسعه اجتماعی و فرهنگی پایدار با تأکید بر عدالت؛ تحقق عدالت اجتماعی و افزایش مشارکت شهروندی؛ بهبود کیفیت زندگی و رفاه همگانی؛ ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی برای همه گروه‌ها؛ توسعه متوازن منطقه‌ای و کاهش نابرابری‌ها؛ تأمین انگیزه‌ها و منافع چنددلی‌نفعی در بلندمدت	توسعه اجتماعی و فرهنگی پایدار؛ تنوع فرهنگی و حفظ هویت‌ها؛ عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه فرصت‌ها؛ برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان؛ ارزش‌های دموکراتیک و مشارکت‌جویی؛ اصول شهروندی فعال و مسئول؛ کیفیت زندگی شهری؛ رفاه اقتصادی و معیشت پایدار؛ ثبات اقتصادی و تاب‌آوری؛ اقتصاد مقاومتی در برابر شوک‌ها؛ توسعه کارآفرینی محلی و منطقه‌ای؛ نقشه راه توسعه منطقه‌ای هماهنگ؛ همکاری برنامه‌ریزان استانی و محلی؛ فقدان نظام یکپارچه مدیریت توسعه منطقه‌ای (به‌عنوان چالش)؛ انگیزه و انتظارات چندگانه ذی‌نفعان؛ منافع مالی و کارکردی گروه‌های مختلف	۹	کدهای نوآور: «تاب‌آوری اقتصادی و اقتصاد مقاومتی» «فقدان نظام یکپارچه مدیریت توسعه منطقه‌ای»	رفیعیان و حق‌رستا، علی‌اکبری (۱۳۹۹)؛ قاسمی و همکاران (۱۳۹۹)؛ مهدی‌زاده (۱۴۰۳)؛ زحمتکش ممتاز و همکاران (۱۴۰۳)؛ دهقانی و همکاران (۱۴۰۰)؛ نقی‌زاده و همکاران (۱۴۰۰).

۶. کنترل کیفیت

به‌منظور تضمین اعتبار و قابلیت اتکا یافته‌های پژوهش حاضر، مجموعه‌ای از راهبردهای چندگانه کنترل کیفیت در مراحل مختلف فرایند پژوهش به‌کار گرفته شد. این راهبردها به‌گونه‌ای طراحی شده بودند که هم جنبه‌های کیفی اعتبارسنجی محتوایی و هم جنبه‌های کمی پایایی کدگذاری را پوشش دهند. در زمینه اعتبارسنجی محتوایی، یافته‌ها و مدل استخراج‌شده توسط سه تن از صاحب‌نظران برجسته و مجرب در حوزه‌های مدیریت فناوری، اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی مورد بازبینی، نقد و ارزیابی عمیق قرار گرفت. این متخصصان با انجام بررسی‌های دقیق و چندلایه، موارد زیر را تأیید کردند: نخست، انسجام مفهومی مدل به این معنا که مفاهیم به‌کاررفته در درون هر مقوله با یکدیگر هماهنگی و سازگاری منطقی دارند؛ دوم، ارتباط منطقی میان مقوله‌های مختلف به‌گونه‌ای که زنجیره علی از شرایط نهادی تا پیامدهای سیاستی به‌روشنی قابل ردیابی است و سوم، تناسب مضامین با اهداف پژوهش به این معنا که مدل طراحی‌شده به‌طور مستقیم به سؤال اصلی پژوهش که «ارائه مدل حکمرانی

^۱Obschonka et al

چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان» است پاسخ می‌دهد. در مرحله بعد، برای سنجش پایایی و عینیت‌بخشی به فرایند کدگذاری، از روش آماری ضریب کاپای کوهن بهره‌گیری شد. این روش با اندازه‌گیری میزان توافق بین دو یا چند ارزیاب مستقل در تخصیص کدها به مقوله‌ها، مشخص می‌کند که آیا فرایند کدگذاری قابل اعتماد و تکرارپذیر است یا خیر. در این راستا، ابتدا فراوانی متغیرها در هریک از مقوله‌های ازپیش‌تعریف‌شده مورد بررسی قرار گرفت و سپس ضریب کاپای کوهن محاسبه شد. میزان به‌دست‌آمده برای کاپای کوهن برابر با ۱ (یک) است که به‌طور قابل‌توجهی بالاتر از حداقل استاندارد قابل قبول (۰/۶) قرار دارد. این مقدار نه‌تنها نشان‌دهنده پایایی ممتاز است، بلکه بیانگر توافق کامل و بی‌نقص میان ارزیابان در فرایند تخصیص مفاهیم به مقوله‌های اصلی پژوهش است. این نتیجه از چند منظر حائز اهمیت است: نخست، قابلیت تکرارپذیری فرایند تحلیلی را تضمین می‌کند، به این معنا که اگر پژوهش دیگری با همین چارچوب و روش انجام شود، به نتایج مشابهی دست خواهد یافت. دوم، عینیت یافته‌ها را تأیید می‌کند، یعنی فرایند کدگذاری تحت تأثیر سوگیری‌ها یا تفسیرهای شخصی پژوهشگر قرار نداشته است. سوم، اعتمادپذیری داده‌ها و مدل نهایی را نشان می‌دهد و به مخاطبان پژوهش اطمینان می‌دهد می‌توانند بر یافته‌های حاضر برای تصمیم‌گیری‌های علمی و سیاستی تکیه کنند. درمجموع این یافته‌ها بر استحکام روش‌شناختی مطالعه حاضر تأکید داشته و نشان می‌دهد فرایند پژوهش از استانداردهای کیفی و کمی قابل قبولی برخوردار بوده است (جدول ۲).

محاسبه ضریب کاپای کوهن را برای سنجش توافق بین کدهای باز و چارچوب مقوله‌بندی:

جدول ۲. محاسبه ضریب کاپای کوهن

مفاهیم/ مقوله	نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی	چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت	اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی	بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی	زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی - جهانی	پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور	جمع سطری
حکمرانی دولتی و فرابخشی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
مشارکت فعال ذی‌نفعان در فرایند سیاستگذاری	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
شرایط نهادی و بهره‌گیری از پنجره‌های سیاستی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
سیاستگذاری علم، فناوری و نوآوری با رویکرد چندذی‌نفعی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
حاکمیت قانون، شفافیت و پاسخگویی در نهادهای عمومی	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
اصلاحات نهادی و ساختاری دولت برای توسعه شهری دانش‌بنیان	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
سرمایه انسانی و مهارت‌آموزی کاربردی و مادام‌العمر	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
پیوند مؤثر دانشگاه، صنعت و جامعه محلی	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱

تولید، مدیریت و سرریز	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
دانش به نفع ذی‌نفعان شهری	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
نظام نوآوری منطقه‌ای و شبکه‌های دانشی	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱
توسعه اقتصاد مبتنی بر دانش در سطح شهر	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
ترویج کارآفرینی دانش‌بنیان و فناورانه	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
شکل‌دهی بازارهای محلی و فرایند تجاری‌سازی	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
ارتقای رقابت‌پذیری و مزیت اقتصادی منطقه کرمانشاه	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱
فراهم بودن زیرساخت دیجیتال و فناورانه پیشرفته	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
ایجاد و تقویت نهادهای واسطه و شبکه‌سازی ذی‌نفعان	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
سیاست‌های توسعه شهری دانش‌بنیان با رویکرد فضایی	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
بین‌المللی‌سازی و پیوندهای جهانی برای شهر کرمانشاه	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
توسعه اجتماعی و فرهنگی پایدار با تأکید بر عدالت	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
تحقق عدالت اجتماعی و افزایش مشارکت شهروندی	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
بهبود کیفیت زندگی و رفاه همگانی	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی برای همه گروه‌ها، توسعه متوازن منطقه‌ای و کاهش نابرابری‌ها	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
تأمین انگیزه‌ها و منافع چندذی‌نفعی در بلندمدت	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱
جمع ستونی	۴	۵	۴	۴	۲	۴	۲۳

مراحل محاسبه ضریب کاپای کوهن^۱ (K)

۱. مشاهده توافق نسبی (Po):

- تعداد کل موارد: ۷

- تعداد موارد توافق شده (قطر اصلی جدول): ۷

$$Po = \frac{23}{23} = 1.00$$

(۱) رابطه

۲. انتظار توافق نسبی (Pe):

- احتمال توافق تصادفی روی «نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی»:

$$\frac{4}{23} * \frac{4}{23} = 0.173 * 0.173 = 0.346$$

- احتمال توافق تصادفی روی «چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت»:

$$\frac{2}{23} * \frac{2}{23} = 0.086 * 0.086 = 0.172$$

- احتمال توافق تصادفی روی «اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی»:

$$\frac{4}{23} * \frac{4}{23} = 0.173 * 0.173 = 0.346$$

- احتمال توافق تصادفی روی «بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی»:

$$\frac{4}{23} * \frac{4}{23} = 0.173 * 0.173 = 0.346$$

- احتمال توافق تصادفی روی «زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی - جهانی»:

$$\frac{4}{23} * \frac{4}{23} = 0.173 * 0.173 = 0.346$$

- احتمال توافق تصادفی روی «پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور»:

$$\frac{5}{23} * \frac{5}{23} = 0.217 * 0.217 = 0.434$$

$$Pe = 0.346 + 0.172 + 0.346 + 0.346 + 0.346 + 0.434 = 1.999$$

۳. محاسبه ضریب کاپای کوهن (K):

$$K = \frac{Po - Pe}{1 - Pe} = \frac{1.00 - 1.99}{1 - 1.99} = \frac{-0.99}{-0.99} = 1.00$$

(۲) رابطه

ضریب کاپای کوهن محاسبه شده برای فرایند کدگذاری این پژوهش برابر با ۰۰/۱ به دست آمده است. این نتیجه آماری نشان‌دهنده توافق کامل، بی‌نقص و صددرصدی میان مفاهیم استخراج شده (کدهای باز) و چارچوب نظری مقوله‌بندی از پیش تعیین شده است. به بیان دقیق‌تر، تمامی مفاهیم و کدهای باز شناسایی شده در فرایند فراترکیب، به‌طور دقیق، نظام‌مند و بدون هیچ‌گونه خطای تخصیصی، در مقوله‌های اصلی و از پیش تعریف شده جای گرفته‌اند. این مقوله‌ها شامل: نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی، چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت، اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی، بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی، زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی - جهانی و در نهایت پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محورند. این سطح از توافق کامل، از منظر روش‌شناختی بسیار حائز اهمیت است، زیرا نشان می‌دهد مدل دسته‌بندی طراحی شده از اعتبار درونی و انسجام منطقی بالایی برخوردار است؛ به عبارت دیگر، هیچ‌گونه ابهام، همپوشانی یا تناقضی در تخصیص مفاهیم به مقوله‌ها وجود نداشته و چارچوب نظری پژوهش از شفافیت و قابلیت تفکیک‌پذیری بالایی برخوردار بوده است. این یافته، استحکام روش‌شناختی پژوهش را تأیید کرده و اطمینان از عدم دخالت سوگیری شخصی پژوهشگر در فرایند کدگذاری را فراهم می‌آورد. حال اگر فراوانی هر یک از مفاهیم (جدول ۳) را در مقوله‌های یادشده مورد توجه قرار دهیم، می‌توان تحلیل توصیفی زیر را ارائه داد:

^۱ Cohen's kappa coefficient

جدول ۳. تحلیل داده‌ها بر اساس فراوانی

مقوله	مفاهیم زیرمجموعه	فراوانی	درصد
نظام حکمرانی و فرایند سیاست‌گذاری	کیفیت و نقش حکمرانی دولت؛ مشارکت ذی‌نفعان و حکمرانی چندذی‌نفعی؛ شرایط نهادی و پنجره سیاستی؛ سیاست‌گذاری علم، فناوری و نوآوری	۸	۱۸/۱٪
چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت	حاکمیت قانون، شفافیت و پاسخگویی؛ ساختار نهادی و اصلاحات دولت	۵	۱۱٪
اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی	سرمایه انسانی و مهارت‌آموزی؛ نظام آموزش عالی و پیوند علم و عمل؛ تولید، مدیریت و سرریز دانش؛ نوآوری و نظام نوآوری	۹	۲۰٪
بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی	اقتصاد دانش‌بنیان؛ کارآفرینی دانش‌بنیان؛ شکل‌دهی بازار و تجاری‌سازی؛ رقابت‌پذیری و مزیت اقتصادی	۷	۱۵٪
زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی - جهانی	زیرساخت‌های فناورانه و دیجیتال؛ نهادهای واسطه‌ای و شبکه‌سازی؛ توسعه شهری دانش‌بنیان؛ بین‌المللی شدن و تعاملات جهانی	۶	۱۳٪
پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور	توسعه اجتماعی و فرهنگی؛ عدالت اجتماعی و دموکراسی؛ کیفیت زندگی و رفاه؛ ثبات و امنیت اقتصادی؛ توسعه منطقه‌ای و محلی؛ انگیزه‌ها و منافع ذی‌نفعان	۹	۲۲/۹٪
جمع	-	۴۴	۱۰۰٪

یافته‌های حاصل از توزیع فراوانی مقوله‌ها نشان می‌دهد تمرکز سیاستی در پژوهش حاضر عمد بر پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور معطوف بوده است، به‌گونه‌ای که این دسته با درصد فراوانی ۲۲/۹ (بیست‌ودو و نه‌دهم درصد) بیشترین سهم را در میان سایر مقوله‌های سیاستی به خود اختصاص داده است. این موضوع حاکی از اولویت‌یابی پیامدهای اجتماعی، محیط زیستی و عدالت‌بنیان در فرایند سیاست‌گذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان، به‌ویژه در زمینه مطالعه موردی شهر کرمانشاه، است. پس از این مرحله، به‌منظور سنجش پایایی و عینیت فرایند کدگذاری و تحلیل کیفی، ماتریس کامل استخراج‌شده با استفاده از فرمول کاپای کوهن مورد محاسبه قرار گرفت. این روش از رایج‌ترین و معتبرترین رویکردها برای اندازه‌گیری میزان توافق بین کدگذاران در پژوهش‌های کیفی و تحلیل محتوا محسوب می‌شود.

ضریب کاپای کوهن محاسبه‌شده برای این پژوهش برابر با ۱ (یک) به دست آمد. این مقدار نه‌تنها از حداقل استاندارد قابل قبول (۰/۶) بسیار بالاتر است، بلکه در بالاترین سطح کیفی یعنی پایایی «ممتاز» قرار می‌گیرد. این نتیجه از چند جهت اهمیت دارد:

۱- تکرارپذیری: نشان می‌دهد فرایند کدگذاری و تحلیل به‌گونه‌ای عینی و نظام‌مند انجام شده است که در صورت تکرار توسط پژوهشگران دیگر، نتایج مشابهی حاصل خواهد شد.

۲- عینیت: گویای آن است که یافته‌ها تحت تأثیر سوگیری‌های فردی پژوهشگر قرار نداشته و مبتنی بر تعاریف شفاف و معیارهای مشخص صورت گرفته است.

۳- اعتمادپذیری: حاکی از استحکام روش‌شناختی و قابلیت اتکای یافته‌های پژوهش برای استفاده در تصمیم‌گیری‌های علمی و سیاستی است.

درمجموع پایایی ممتاز فرایند تحلیلی پژوهش حاضر، بر استحکام روش‌شناختی مطالعه تأکید دارد و اعتبار مدل پیشنهادی حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاست‌گذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان (مورد مطالعه: کرمانشاه) را به‌طور جدی افزایش می‌دهد.

۷. ارائه یافته‌ها

در گام نهایی این پژوهش، با تلفیق نظام‌مند یافته‌های حاصل از مراحل پیشین و تحلیل عمقی روابط میان مقوله‌ها، مدل پارادایمیک نهایی پژوهش طراحی و ترسیم شد. این مدل که در قالب شماره ۲ ارائه شده، به‌صورت جامع و ساختاریافته دربرگیرنده تمامی مفاهیم بنیادین، مقوله‌های محوری و الگوهای ارتباطی شناسایی‌شده در فرایند فراترکیب است. مدل یادشده فراتر از یک نمایش خطی از متغیرها عمل می‌کند و توانسته است روابط سیستماتیک، پویا و غیرخطی میان مقوله‌های مختلف حکمرانی،

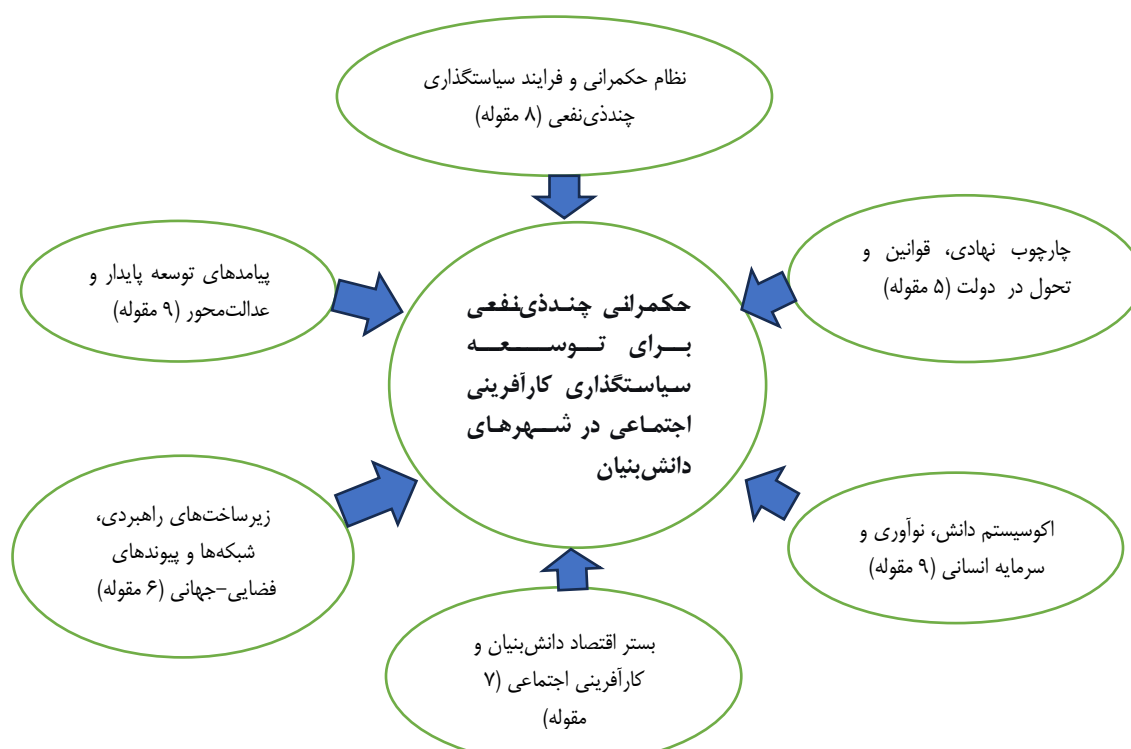
سیاستگذاری، کنشگران و پیامدها را به صورت تصویری و قابل تفسیر ارائه دهد. این ویژگی، مدل را از یک چارچوب صرفاً نظری به ابزاری عملی برای تحلیل و طراحی سیاست در شهرهای دانش‌بنیان تبدیل می‌کند. از سوی دیگر، این مدل چارچوبی مفهومی - کاربردی برای حکمرانی چندذی‌نفعی ارائه می‌دهد که به طور خاص معطوف به توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان است. در این چارچوب، تأکید اصلی بر مطالعه موردی شهر کرمانشاه صورت گرفته و سعی شده است شرایط نهادی، فرهنگی، اقتصادی و فضایی این شهر به عنوان زمینه اصلی پژوهش لحاظ شود.

مدل پیشنهادی پژوهش حاضر از دو منظر حائز اهمیت است:

۱- به عنوان مبنایی برای پژوهش‌های آتی: این مدل می‌تواند نقطه شروعی مستحکم برای پژوهش‌هایی باشد که به دنبال آزمون تجربی روابط میان حکمرانی چندذی‌نفعی و کارآفرینی اجتماعی در بستر شهرهای دانش‌بنیان هستند، همچنین می‌تواند در پژوهش‌های تطبیقی میان شهرهای مختلف ایران استفاده شود.

۲- به عنوان راهنمای عملی برای سیاستگذاری: این مدل به سیاستگذاران، برنامه‌ریزان شهری و مدیرانی که در حوزه سیاستگذاری و حکمرانی نوآوری و توسعه کارآفرینی اجتماعی در سطح کلان شهرها فعالیت می‌کنند، ابزارهایی عملی و جهت‌دهنده ارائه می‌دهد تا بتوانند فرایندهای مشارکتی، ساختارهای نهادی و شبکه‌های همکاری را به گونه‌ای طراحی کنند که به توسعه پایدار و عدالت‌محور در شهر کرمانشاه بینجامد.

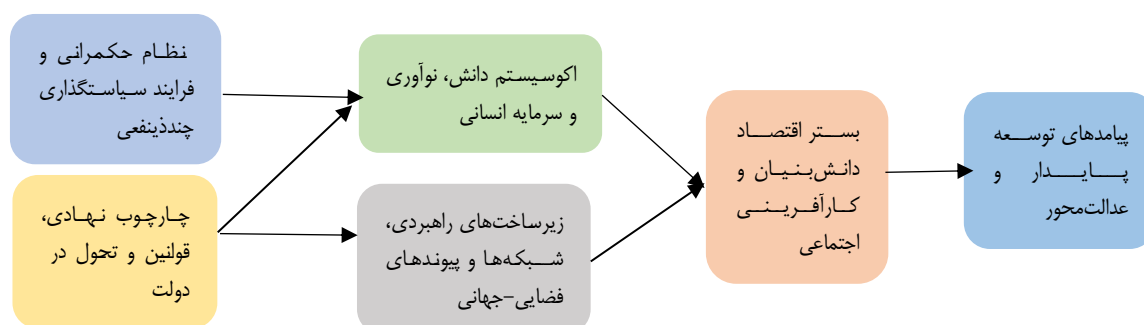
به عبارت دیگر، مدل نهایی (شکل ۲) این پژوهش نه تنها یک دستاورد نظری، بلکه یک نقشه راه اجرایی برای استقرار حکمرانی چندذی‌نفعی در راستای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان، با محوریت کرمانشاه به شمار می‌رود.

شکل ۲. مدل استنتاج‌شده از یافته‌های کیفی پژوهش (یافته‌های پژوهش)

۷-۱. چارچوب نظری تلفیقی مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان

تحولات حکمرانی در دهه‌های اخیر نشان می‌دهد الگوهای سلسله‌مراتبی دولت‌محور در مواجهه با مسائل پیچیده توسعه، نوآوری و کارآفرینی اجتماعی کارآمد نیستند. در پاسخ به این چالش، مفهوم حکمرانی چندذی‌نفعی به‌عنوان الگویی مبتنی بر مشارکت دولت، بخش خصوصی، دانشگاه، جامعه مدنی، کارآفرینان اجتماعی و نهادهای واسطه شکل گرفته است (آنشل و گاش، ۲۰۰۸).^۱ نظریه نهادی تأکید دارد که عملکرد اقتصادی و کارآفرینانه جوامع به کیفیت نهادهای رسمی و غیررسمی وابسته است (نورث، ۱۹۹۰).^۲ قوانین، مقررات، ساختارهای اداری و نظام حقوقی می‌توانند یا مشوق کارآفرینی اجتماعی باشند، یا مانعی جدی در برابر آن. اصلاحات نهادی و تنظیم‌گری هوشمند دولت، بستر شکل‌گیری فعالیت‌های کارآفرینانه دانش‌بنیان با هدف حل مسائل اجتماعی را فراهم می‌کند (رابینسون و آکموگلو، ۲۰۱۲).^۳ بر اساس مدل ماریچ سه‌گانه، نوآوری حاصل تعامل پویا میان دانشگاه، صنعت و دولت است (اتکوئیز و لاندستروف، ۲۰۰۰).^۴ در کارآفرینی اجتماعی، این مدل نیازمند گسترش به چهارمین بازیگر یعنی جامعه مدنی و ذی‌نفعان محلی است. رویکرد اکوسیستم کارآفرینی تأکید می‌کند که کارآفرینی، به‌ویژه کارآفرینی اجتماعی، نتیجه تعامل مجموعه‌ای از عوامل نهادی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در یک قلمرو مشخص است (استم، ۲۰۱۵).^۵ در اقتصاد دانش‌بنیان، دانش به‌عنوان منبع اصلی خلق ارزش تلقی می‌شود و سرریزهای دانشی نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری کسب‌وکارهای نوآور با مأموریت اجتماعی دارند (آدرتیچ و فیلدمن، ۲۰۰۴).^۶ بر این اساس سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان مانند کرمانشاه نیازمند چارچوبی تلفیقی و بومی‌شده است که در آن حکمرانی چندذی‌نفعی به‌عنوان سازوکار محوری، از طریق تعامل نهادهای نظام دانش، زیرساخت‌ها و شبکه‌ها، زمینه شکل‌گیری اقتصاد دانش‌بنیان و در عین حال توسعه پایدار، عدالت‌محور و پاسخگو به نیازهای محلی را فراهم سازد.

شکل ۳. مدل ساختاری علی پژوهش (یافته‌های پژوهش)

شکل ۳ مدل ساختاری علی مستخرج از یافته‌های پژوهش حاضر را نمایش می‌دهد که بیانگر روابط علی، تعاملی و پویا میان مقوله‌های اصلی در راستای حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهر دانش‌بنیان کرمانشاه است. این مدل در قالب یک نقشه مفهومی، چگونگی تأثیرگذاری متغیرهای مستقل (شرایط زمینه‌ای و نهادی) بر متغیرهای مداخله‌گر (فرایندهای حکمرانی و شبکه‌سازی) و در نهایت بر پیامدهای سیاستی (توسعه پایدار و عدالت‌محور) را نشان می‌دهد. بر اساس مدل ترسیم‌شده، محور اصلی تأثیرگذار، کیفیت حکمرانی چندذی‌نفعی است که خود از سه مؤلفه اصلی تغذیه می‌شود: چارچوب نهادی و قوانین کارآمد، اکوسیستم دانش و نوآوری و زیرساخت‌های راهبردی و شبکه‌های تعاملی. این مؤلفه‌ها به‌صورت

¹ Ansell & Gash

² North

³ Robinson & Acemoglu

⁴ Etzkowitz & Leydesdorff

⁵ Stam

⁶ Audretsch & Feldman

مستقیم و غیرمستقیم بر فرایند سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی اثر می‌گذارند. مدل نشان می‌دهد سیاستگذاری مؤثر در شهر دانشگاه‌بنیان کرمانشاه، بدون حضور همزمان این سه بستر (نهادهی، دانشی و زیرساختی) امکان‌پذیر نیست. در ادامه، مدل ساختاری علی نشان می‌دهد که متغیر میانجی اصلی، اکوسیستم کارآفرینی اجتماعی دانش‌بنیان است. این متغیر، محل تلاقی کنشگران دولت، دانشگاه، بخش خصوصی، جامعه مدنی و کارآفرینان اجتماعی است. هرچه این اکوسیستم از شبکه‌های منعطف و نهادهای واسطه قوی‌تری برخوردار باشد، تأثیر عوامل زمینه‌ای بر پیامدهای سیاستی تقویت می‌شود. از سوی دیگر، مدل به وجود متغیر تعدیل‌گر «ظرفیت جذب و مشارکت محلی» اشاره دارد؛ به این معنا که اثربخشی مدل حکمرانی پیشنهادی در شهر کرمانشاه به‌شدت به میزان آمادگی و مشارکت فعال ذی‌نفعان محلی (شهروندان، کسب‌وکارهای کوچک، نهادهای فرهنگی) وابسته است. در مناطق یا شهرهایی با ظرفیت مشارکت پایین، حتی بهترین سیاست‌های دانش‌بنیان نیز نمی‌توانند به پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور منجر شوند. در نهایت، مدل ساختاری علی پژوهش نشان می‌دهد پیامدهای نهایی در دو سطح قابل ردیابی هستند:

- ۱- سطح کلان: توسعه اقتصادی دانش‌بنیان، بهبود رقابت‌پذیری شهری و ثبات اقتصادی؛
- ۲- سطح خرد و اجتماعی: ارتقای کیفیت زندگی، عدالت اجتماعی، کاهش نابرابری‌ها و توانمندسازی گروه‌های حاشیه‌نشین در شهر کرمانشاه.

جمع‌بندی تفسیر، ساختار علی مدل به‌گونه‌ای است که حکمرانی چندذی‌نفعی به‌عنوان علت اصلی، اکوسیستم کارآفرینی اجتماعی دانش‌بنیان به‌عنوان مکانیسم محوری و توسعه پایدار و عدالت‌محور به‌عنوان نتیجه نهایی معرفی می‌شود. تأکید مدل بر محلی‌گرایی و شرایط خاص شهر کرمانشاه در قالب متغیرهای زمینه‌ای، تمایز اصلی آن با مدل‌های عمومی حکمرانی چندذی‌نفعی است.

بحث و نتیجه‌گیری

حکمرانی چندذی‌نفعی در عرصه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی برای شهرهای دانش‌بنیان نه یک رویکرد زینتی یا ادبیات آرمان‌گرایانه، بلکه الزامی عینی، ساختاری و عملیاتی است؛ چراکه در زیست‌بوم این شهرها، دولت به تنهایی از نظر دانش تخصصی، سرعت واکنش، ظرفیت تحلیلی و درک مسئله‌محور از نیازهای واقعی کنشگران اجتماعی ناتوان است. فرایند سیاستگذاری اثربخش تنها زمانی تحقق می‌یابد که دولت محلی، دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان، سرمایه‌گذاران اجتماعی، سازمان‌های مردم‌نهاد و خود کارآفرینان اجتماعی در قالبی شفاف، پاسخگو و مبتنی بر اعتماد متقابل مشارکت کنند. چنین الگویی تضمین می‌کند که سیاست‌ها بر پایه شواهد تجربی، ظرفیت‌های بومی شهر و اقتضائات بازار شکل گیرند، نه بر اساس دستورالعمل‌های متمرکز، از پیش تعیین‌شده و فاقد قابلیت اجرا. در نبود حکمرانی چندذی‌نفعی، مسیر سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان به سمت تمرکزگرایی، هزینه‌بری و بازدهی ناچیز سوق پیدا می‌کند. بر اساس نتایج حاصل از فراترکیب نظام‌مند این پژوهش، ۲۳ مفهوم پایه در تعامل با یکدیگر، در قالب ۶ مقوله محوری سازمان‌دهی شده‌اند که عبارت‌اند از: نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی، چارچوب نهادهای قوانین و تحول در دولت، اکوسیستم دانش نوآوری و سرمایه انسانی، بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی، زیرساخت‌های راهبردی شبکه‌ها و پیوندهای فضایی-جهانی و پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور. این ساختار شش‌بعدی به‌روشنی نشان می‌دهد که توسعه پایدار و موفقیت‌آمیز کارآفرینی اجتماعی در شهری همچون کرمانشاه، نتیجه تعامل ارگانیک، سیستمی و پویا میان هم این شش بعد است؛ به عبارت دیگر، عدم توجه به هر یک از این ابعاد، زنجیره کارآمدی مدل را مختل می‌کند. در این میان، نقش محوری بر عهده «نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی» است که در تعامل با چارچوب نهادهای کارآمد، اکوسیستم دانشی پویا، بستر اقتصادی مناسب، زیرساخت‌های راهبردی و شبکه‌های همکاری فضایی-جهانی، زمینه تحقق پیامدهایی همچون توسعه اجتماعی و فرهنگی پایدار، عدالت اجتماعی، کیفیت زندگی، ثبات اقتصادی و توسعه متوازن منطقه‌ای را فراهم می‌آورد. در جمع‌بندی باید گفت که مدل پیشنهادی، سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای

دانش‌بنیان را نه به‌عنوان یک فرایند خطی و ساده، بلکه به‌مثابه یک سیستم پیچیده تطبیقی بازتعریف می‌کند؛ سیستمی که موفقیت در آن در گرو هماهنگی میان‌بخشی، یادگیری جمعی، انعطاف‌پذیری نهادی و مشارکت حقیقی همه ذی‌نفعان محلی است. در پاسخ به سؤال اول مبنی بر اینکه «مدل حکمرانی چندذی‌نفعی برای توسعه سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان چگونه است؟»، یافته‌ها ذیل مقوله «نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی» نشان می‌دهد که دولت به تنهایی فاقد دانش کافی، سرعت عمل لازم و درک دقیق از نیازهای متنوع کارآفرینان است. بنابراین، کیفیت و نقش حکمرانی دولت باید به سمت مشارکت ذی‌نفعان و حکمرانی چندذی‌نفعی تغییر یابد. سیاستگذاری مؤثر تنها زمانی محقق می‌شود که ذی‌نفعان اصلی شامل دولت محلی، دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان، سرمایه‌گذاران، نهادهای مدنی و خود کارآفرینان در فرایندی شفاف و پاسخگو مشارکت کنند. این مشارکت نظام‌مند، تضمین می‌کند که سیاست‌ها نه بر اساس بخشنامه‌های کلی، بلکه مبتنی بر شواهد میدانی، ظرفیت‌های واقعی شهر کرمانشاه و منطق بازار طراحی شوند. این یافته با پژوهش چینگ‌کول، تانتیپانیچکول، بونچوم، فوانگپورنپیتاک و سوپان (۲۰۲۳) که تأکید می‌کند محیط نهادی و خودکارآمدی کارآفرینان نقش کلیدی در موفقیت کارآفرینی دارد و همچنین با پژوهش واونی و فیس ها (۲۰۲۳) که بر نقش نهادها و تکامل مفهوم کارآفرینی اجتماعی در سیاستگذاری تأکید می‌کند، هم‌راستا است.

در پاسخ به سؤال دوم مبنی بر اینکه «چه مکانیسم‌های هماهنگی برای ارتباط مؤثر بین ذی‌نفعان پیشنهاد می‌شود؟»، یافته‌های ذیل مقوله «چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت» نشان داد اثربخشی هسته مرکزی حکمرانی چندذی‌نفعی به‌شدت وابسته به حاکمیت قانون، شفافیت و پاسخگویی و همچنین ساختار نهادی و اصلاحات دولت به‌عنوان متغیرهای تعدیل‌گر قدرتمند است. حتی با وجود مشارکت گسترده ذی‌نفعان، ضعف قوانین، بوروکراسی ناکارآمد و فقدان شفافیت می‌تواند کل فرایند سیاستگذاری را بی‌اثر کند. این یافته با پژوهش هایام، بکسترن، فریتچه و کولیف (۲۰۲۴) که مشارکت‌های چندذی‌نفعی برای توسعه پایدار را بررسی کرده و بر لزوم طراحی نهادی مؤثر و سازوکارهای پاسخگویی تأکید دارد و همچنین با پژوهش و الچارانی و ریمی (۲۰۲۲) که نقش سازمان‌های غیردولتی را به‌عنوان تعدیل‌گر موفقیت کارآفرینی اجتماعی شناسایی کرد، کاملاً همسو است. مکانیسم‌های هماهنگی پیشنهادی در این مدل شامل شبکه‌های ارتباطی افقی از طریق دبیرخانه‌های مشترک و پلتفرم‌های دیجیتال، نهادهای واسطه‌ای مانند مراکز رشد و شتاب‌دهنده‌ها که پیوند علم و عمل را تسهیل می‌کنند و سازوکارهای ارزیابی مستمر و پاسخگویی است که شفافیت فرایندها را تضمین می‌نماید.

در پاسخ به سؤال سوم مبنی بر اینکه «مدل پیشنهادی چگونه می‌تواند شکاف‌های موجود در حکمرانی فعلی را پر کند؟»، یافته‌های ذیل مقوله «اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی» نشان می‌دهد که سرمایه انسانی و مهارت‌آموزی، نظام آموزش عالی و پیوند علم و عمل، تولید و مدیریت و سرریز دانش و نوآوری و نظام نوآوری به‌عنوان هسته تولید ارزش ظهور می‌کنند، اما این نظام تنها در بستر حکمرانی چندذی‌نفعی فعال شده و به تنهایی قادر به خلق ارزش اقتصادی پایدار نیست؛ نکته‌ای کلیدی که در بسیاری از سیاست‌های دانشگاه‌محور نادیده گرفته می‌شود. شکاف اصلی در حکمرانی فعلی کرمانشاه، جدایی عمیق میان ظرفیت‌های دانشگاهی و نیازهای واقعی اقتصادی است و مدل پیشنهادی این شکاف را از طریق فعال‌سازی نظام دانش و نوآوری در بستر حکمرانی چندذی‌نفعی پر می‌کند. این یافته با پژوهش تیشیرا دیاس، آگویار دوترا، ویرا کوباس، فریرا هنکمایر، کوروال و آندراده گوئرا (۲۰۲۳) که به تلفیق شاخص‌های محیط زیست، اجتماعی و حاکمیت در پایداری شهری پرداخته و تأکید می‌کند که حکمرانی صحیح برای حفظ و احیای محیط زیست شهرها حیاتی است، هم‌راستا است. در عین حال، ذیل مقوله «زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی-جهانی»، زیرساخت‌های فناورانه و دیجیتالی، نهادهای واسطه‌ای و شبکه‌سازی، توسعه شهری دانش‌بنیان و بین‌المللی شدن و تعاملات جهانی به‌عنوان متغیرهای توانمندساز و واسط عمل می‌کنند و حلقه اتصال ضروری بین سیاستگذاری و پیامدهای ملموس توسعه‌ای هستند. همچنین ذیل مقوله «بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی»، اقتصاد دانش‌بنیان، کارآفرینی دانش‌بنیان، شکل‌دهی بازار و تجاری‌سازی و رقابت‌پذیری و مزیت اقتصادی به‌عنوان موتورهای محرک خلق ارزش عمل می‌کنند. در نهایت، ذیل مقوله «پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور»، خروجی و معیار نهایی موفقیت این مدل یکپارچه، دستیابی به توسعه اجتماعی و فرهنگی، عدالت اجتماعی و دموکراسی، کیفیت زندگی و رفاه، ثبات و امنیت اقتصادی،

توسعه منطقه‌ای و محلی و تأمین انگیزه‌ها و منافع ذی‌نفعان است. این بدان معناست که سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی تنها زمانی موفق قلمداد می‌شود که به بهبود کیفیت زندگی، کاهش نابرابری‌های اجتماعی-فضایی، ایجاد اشتغال پایدار و تقویت تاب‌آوری اقتصادی بینجامد. این یافته با پژوهش‌هایم، بکسترن، فریتچه و کولیف (۲۰۲۴) که بر پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور در مشارکت‌های چندذی‌نفعی تأکید دارد و همچنین با پژوهش‌های تیشیرا دیاس، آگویار دوترا، ویرا کوباس، فریرا هنکمایر، کوروال و آندراده گوئرا (۲۰۲۳) که کیفیت زندگی، رفاه و ثبات اقتصادی را از پیامدهای اصلی پایداری شهری می‌داند، کاملاً همسو است.

نوآوری پژوهش حاضر در مقایسه با پیشینه‌های جدید در سه سطح قابل تبیین است: نخست، برخلاف چینگکول، تانتیانچیکول، بونچوم، فوانگپورنیتاک و سوپان (۲۰۲۳) و الچارانی و ریمی (۲۰۲۲) که عمدتاً بر عوامل فردی و بنگاهی تمرکز کرده‌اند، این پژوهش با بهره‌گیری از مقوله‌های نظام حکمرانی و چارچوب نهادی به سطح کلان و نهادی حکمرانی شهری ورود کرده و مدلی یکپارچه برای سیاستگذاری ارائه می‌دهد. دوم، برخلاف‌هایم، بکسترن، فریتچه و کولیف (۲۰۲۴) که مشارکت‌های چندذی‌نفعی را در سطح بین‌المللی بررسی کرده‌اند، این پژوهش با تأکید بر زیرساخت‌های راهبردی و پیوندهای فضایی-جهانی، برای اولین بار در بافت یک شهر مرزی و در حال توسعه مانند کرمانشاه مدل را بومی‌سازی کرده است. سوم، برخلاف تیشیرا دیاس، آگویار دوترا، ویرا کوباس، فریرا هنکمایر، کوروال و آندراده گوئرا (۲۰۲۳) که رویکرد کتاب‌سنجی و مروری داشته‌اند، این پژوهش با تمرکز بر اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی و بستر اقتصاد دانش‌بنیان، مدلی بومی و عملیاتی مبتنی بر داده‌های میدانی ارائه داده است. همچنین برخلاف اونی و فیس‌ها (۲۰۲۳) که بیشتر به تکامل مفهومی کارآفرینی اجتماعی پرداخته‌اند، این پژوهش با توجه به پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور، یک مدل اجرایی و عملیاتی برای سیاستگذاری طراحی کرده است. بنابراین، مدل ارائه‌شده یک چارچوب خطی و ایستا نیست، بلکه منظومه‌ای پویا، چندسطحی و فرایندی است که در آن مؤلفه‌های شش‌گانه یعنی نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی، چارچوب نهادی و تحول در دولت، اکوسیستم دانش و نوآوری، بستر اقتصاد دانش‌بنیان، زیرساخت‌های راهبردی و شبکه‌ها و پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور به‌صورت هم‌زمان و هم‌افزا عمل می‌کنند. این مدل، به‌ویژه برای شهرهایی مانند کرمانشاه که با شکاف عمیق بین ظرفیت‌های دانشگاهی و نیازهای واقعی اقتصادی مواجه‌اند، چارچوبی واقع‌بینانه و قابل اجرا ارائه می‌دهد؛ البته به شرطی که حکمرانی چندذی‌نفعی از سطح تعاملات صوری فراتر رفته و با اصلاحات نهادی ریشه‌ای و عزمی جدی برای تحقق عدالت اجتماعی همراه شود.

بر اساس یافته‌های پژوهش و در چارچوب مقوله‌های استخراج شده شامل «نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی»، «چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت»، «اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی»، «بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی»، «زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی-جهانی» و «پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور»، سیاستگذاری کارآفرینی اجتماعی در شهرهای دانش‌بنیان مستلزم اتخاذ رویکردی یکپارچه و چندوجهی است که در آن عناصر مختلف به‌صورت هماهنگ و هم‌افزا عمل کنند. در کانون این رویکرد، مقوله «نظام حکمرانی و فرایند سیاستگذاری چندذی‌نفعی» قرار دارد که مستلزم ایجاد سازوکارهای رسمی برای مشارکت مؤثر تمامی بازیگران اصلی شامل دولت محلی، دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان، سرمایه‌گذاران، نهادهای مدنی و خود کارآفرینان در فرایند تصمیم‌سازی است. بدون نهادینه شدن چنین مشارکتی، سیاست‌ها از حالت دستوری خارج نشده و خطر تقلیل به اقداماتی نمایشی و کم‌اثر وجود دارد. یافته‌های پژوهش نشان داد که مشارکت نظام‌مند ذی‌نفعان، تضمین می‌کند سیاست‌ها نه بر اساس بخشنامه‌های کلی، بلکه مبتنی بر شواهد میدانی و ظرفیت‌های واقعی شهر کرمانشاه طراحی شوند. اثربخشی این سازوکار مشارکتی به‌شدت به مقوله «چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت» وابسته است. یافته‌ها نشان داد که حتی با وجود مشارکت گسترده ذی‌نفعان، ضعف قوانین، بوروکراسی ناکارآمد و فقدان شفافیت می‌تواند کل فرایند سیاستگذاری را بی‌اثر کند. بنابراین اصلاح بوروکراسی، شفاف‌سازی، حاکمیت قانون و پاسخگویی و تبدیل نقش دولت از مجری صرف به تسهیل‌گر هوشمند، پیش‌نیازی اجتناب‌ناپذیر برای موفقیت کارآفرینی اجتماعی است. در سطح خروجی و با تمرکز بر مقوله «اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی»، هدف نهایی همسوسازی نظام دانش و نوآوری با نیازهای واقعی

اقتصاد شهری است که از طریق سرمایه‌گذاری بر سرمایه انسانی و مهارت‌آموزی، بازنگری در برنامه‌های آموزشی نظام آموزش عالی، پیوند علم و عمل و تقویت تولید، مدیریت و سرریز دانش محقق می‌شود. یافته‌های پژوهش تأکید می‌کند که نظام دانش و نوآوری به‌عنوان هسته تولید ارزش، تنها در بستر حکمرانی چندذی‌نفعی فعال شده و به تنهایی قادر به خلق ارزش اقتصادی پایدار نیست؛ نکته‌ای کلیدی که در بسیاری از سیاست‌های دانشگاه‌محور نادیده گرفته می‌شود. این تلاش‌ها بدون توجه به مقوله «زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی-جهانی» به نتیجه مطلوب نخواهد رسید. توسعه زیرساخت‌های فناورانه و دیجیتال، ایجاد نهادهای واسطه‌ای و شبکه‌سازی تخصصی، توسعه شهری دانش‌بنیان و برقراری تعاملات جهانی، حلقه اتصال ضروری بین سیاست‌گذاری و پیامدهای ملموس توسعه‌ای هستند. این زیرساخت‌ها به‌عنوان متغیرهای توانمندساز عمل می‌کنند و اتصال به جریان‌های جهانی نوآوری را ممکن می‌سازند.

در گام بعدی و در چارچوب مقوله «بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی»، سیاست‌ها باید از حمایت‌های پراکنده فراتر رفته و با تمرکز بر اقتصاد دانش‌بنیان، شکل‌دهی بازار و تجاری‌سازی دانش، تقویت رقابت‌پذیری و مزیت اقتصادی و ایجاد زنجیره ارزش محلی، پایداری فعالیت‌های کارآفرینانه را تضمین کنند. یافته‌ها نشان داد که بدون توجه به سازوکارهای بازار، حتی بهترین ایده‌های کارآفرینانه نیز قابل دوام نخواهند بود. در نهایت، معیار موفقیت تمام این اقدامات، دستیابی به مقوله «پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور» است. یافته‌های پژوهش تأکید می‌کند که سیاست‌گذاری کارآفرینی اجتماعی تنها زمانی موفق قلمداد می‌شود که به توسعه اجتماعی و فرهنگی، عدالت اجتماعی و دموکراسی، بهبود کیفیت زندگی و رفاه، ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی، کاهش نابرابری‌های اجتماعی-فضایی، تقویت توسعه منطقه‌ای و محلی، ایجاد اشتغال پایدار و تأمین انگیزه‌ها و منافع ذی‌نفعان بینجامد. مجموعه این یافته‌ها منجر به تدوین «نظریه حکمرانی چندذی‌نفعی کارآفرینی اجتماعی» می‌شود که هسته مرکزی آن بر این گزاره استوار است که حکمرانی مشارکتی، شرط لازم برای فعال‌سازی ظرفیت‌های اکوسیستم کارآفرینی اجتماعی شهری است. در چارچوب این نظریه، مقوله «چارچوب نهادی، قوانین و تحول در دولت» به‌عنوان متغیر تعدیل‌گر، کیفیت حکمرانی چندذی‌نفعی را تعیین می‌کند. مقوله «اکوسیستم دانش، نوآوری و سرمایه انسانی» به‌عنوان هسته تولید ارزش، تنها در تعامل با این بستر حکمرانی و به کمک مقوله «زیرساخت‌های راهبردی، شبکه‌ها و پیوندهای فضایی-جهانی» به‌عنوان متغیر توانمندساز، می‌تواند از طریق مقوله «بستر اقتصاد دانش‌بنیان و کارآفرینی اجتماعی» به‌عنوان مکانیسم اجرایی، به مقوله «پیامدهای توسعه پایدار و عدالت‌محور» منجر شود. این نظریه که دامنه اعتبار آن عمدتاً شهرهای دانش‌بنیان در حال توسعه با ویژگی‌های خاص مرزی، قومیتی و اقتصادی مانند کرمانشاه را دربر می‌گیرد، بر ضرورت اجتناب از مداخلات تک‌بعدی تأکید کرده و هرگونه اقدام جزیره‌ای را با خطر شکست مواجه می‌داند. البته موفقیت این مدل منوط به آن است که حکمرانی چندذی‌نفعی از سطح تعاملات صوری فراتر رفته و با اصلاحات نهادی ریشه‌ای و عزمی جدی برای تحقق عدالت اجتماعی همراه شود.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

حمایت مالی از این پژوهش از بنیاد ملی علم ایران در قالب پژوهانه پایان‌نامه دانشجویی نویسنده اول و همچنین پژوهانه برای سایر نویسندگان انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

مشارکت نویسندگان در مقاله مستخرج از پایان‌نامه تقریباً به شکل زیر باشد:

نویسنده اول: دانشجو: تهیه و آماده‌سازی نمونه‌ها، انجام آزمایش و گردآوری داده‌ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها،

تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیشنویس مقاله

نویسنده دوم: استاد راهنمای اول پایان‌نامه، طراحی پژوهش، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و

نهایی‌سازی مقاله

نویسنده سوم: استاد راهنمای دوم پایان‌نامه، مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله

نویسنده چهارم: استاد مشاور پایان‌نامه، مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله.

اعلامیه هوش مصنوعی مولد و فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی در فرایند نگارش

در طول آماده‌سازی این اثر، نویسنده(گان) از [AI] به منظور [ویراستاری] استفاده کردند. پس از استفاده از این ابزار/خدمت، نویسنده(گان) مطالب را در صورت نیاز بررسی و ویرایش کرده و مسئولیت کامل محتوای نشریه را بر عهده می‌گیرند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

سپاسگزاری

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- حسنوند، امین؛ کریم، محمدحسین و طولابی‌نژاد، مهرشاد. (۱۴۰۳). چالش‌های حقوقی و عملیاتی کارآفرینی اجتماعی در ایران با تأکید بر خطامشی و سیاست‌های کلان دولت. *سیاست‌های راهبردی و کلان*، ۱۲(۴۵)، ۱۰۴-۱۳۳.
<https://doi.org/10.30507/jmsp.2023.382429.2528>
- حسینی، داود؛ ناصری، بهاره و پایان، علی. (۱۴۰۲). تبیین عوامل مؤثر بر استقرار شهر دانش‌بنیان در مناطق کمتر توسعه‌یافته (مورد مطالعه: شهر زاهدان). *جامعه‌شناسی آموزش و پرورش*، ۹(۲)، ۳۳۳-۳۴۸.
<https://doi.org/10.22034/ijes.2023.2004293.1422>
- حنفی نیری، کریم؛ پورجلی، ربابه و بابائی، محبوبه. (۱۴۰۲). الزامات توسعه شهرهای دانش‌بنیان. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۹(۳)، ۲۶۸-۲۴۱.
<https://doi.org/10.22091/stim.2022.8065.1771>
- حیدری، امید؛ جعفری‌نیا، غلامرضا و حامدی، بی‌بی‌غفیفه. (۱۴۰۳). ارائه مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار: مطالعه موردی استان هرمزگان. *مجله شهر پایدار*، ۷(۳)، ۱-۱۶.
<https://doi.org/10.22034/jsc.2024.474065.1797>
- دهقانی، مصطفی؛ حقیقت‌نابینی، غلامرضا و زبردست، اسفندیار. (۱۴۰۰). تحلیل ذی‌نفعان توسعه شهری دانش‌بنیان (موردپژوهی: شهر اصفهان). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳(۱)، ۳۳۳-۳۴۱.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.280961.1007921>
- راغفر، حسین؛ شهاب‌آبادی، ابوالفضل و علی‌زاده، سمیرا. (۱۳۹۷). تأثیر مؤلفه‌های اقتصاد دانش‌بنیان بر کارآفرینی در گروهی از کشورهای منتخب. *پژوهش‌های اقتصادی (تحقیقات اقتصادی)*، ۵۳(۲)، ۳۲۳-۳۴۴.
<https://doi.org/10.22059/jte.2017.235216.1007617>
- رفیعیان، مجتبی و حق‌رستا، سمیه. (۱۳۹۹). شهر دانش‌بنیان؛ حلقه اتصال ضروری به شهر آینده. *چشم‌انداز شهرهای آینده*، ۱(۱)، ۵۱-۶۲.
<http://jvfc.ir/article-1-35-fa.html>
- زحمتکش ممتاز، جواد؛ افراخته، حسن و ریاحی، وحید. (۱۴۰۳). نقش نهادها در توسعه کارآفرینی در راستای سیاست‌های کلی تولید ملی و اشتغال. *فصلنامه سیاست‌های کلان و راهبردی*، ۱۲(۴۶)، ۳۰۲-۳۳۸.
<https://doi.org/10.30507/jmsp.2023.407284.2611>
- صلاتین، پروانه. (۱۳۹۹). تأثیر کیفیت حکمرانی بر کارآفرینی در کشورهای منتخب: رویکرد داده‌های تابلویی. *مطالعات دولت*، ۵(۲۰)، ۷۱-۱۰۳.
<https://doi.org/10.22054/tssq.2020.33966.525>
- صمدی فروشانی، مرضیه؛ بوچانی، محمدحسین؛ کیهان‌پور، محمدجواد و بهروز، مهدی. (۱۴۰۵). سیاست‌های توسعه همکاری بازیگران مدیریت شهری در اکوسیستم کارآفرینی تهران. *اقتصاد و برنامه‌ریزی شهری*، ۷(۵)، ۱۵۸-۱۷۷.
<https://doi.org/10.22034/uep.2025.561547.1787>
- طیبی، سیدحمیدرضا؛ رفیعیان، مجتبی؛ مجدی، حمید و ضیاری، یوسفعلی. (۱۳۹۹). نقش شهرهای دانش‌بنیان و نوآور در توسعه شهری و منطقه‌ای. *دانش شهرسازی*، ۴(۱)، ۱۹-۳۲.
<https://doi.org/10.22124/upk.2020.15004.1332>

- ظریفیان، شاپور؛ مصطفوی، سمیه؛ یادآور، حسین و شبانعلی فمی، حسین. (۱۴۰۲). تحلیل کارکردهای نظام نوآوری کشاورزی در توسعه دانش‌بنیان بخش کشاورزی. *روستا و توسعه*، ۲۶(۳)، ۲۷-۵۲. <https://doi.org/10.30490/rvt.2023.361231.1514>
- عابدینی، اصغر؛ خلیلی، امین؛ خرم، فائزه و قربانی، شیوا. (۱۳۹۹). امکان‌سنجی اجرای شهر دانش‌بنیان در کلان‌شهر تبریز با رویکرد توسعه مبتنی بر دانش. *مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، ۷(۲۴)، ۱۵۵-۱۷۵. <https://doi.org/10.22080/usfs.2020.16690.1829>
- علی‌اکبری، اسماعیل. (۱۳۹۹). تحلیل ساختاری پیشران‌های توسعه شهری دانش‌بنیان: مطالعه موردی کلان‌شهر تهران. *فصلنامه علمی و پژوهشی پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۱(۴۲)، ۱-۲۰. <http://jupm.miau.ac.ir>
- فلاح، محمدرضا و قره‌خانی، شیرین. (۱۴۰۳). تدوین راهبرد برای توسعه کارآفرینی اجتماعی. *مطالعات وقف و امور خیریه*، ۲(۲)، ۲۷-۵۰. <https://doi.org/10.22108/ecs.2024.140216.1083>
- فیروزی، محمدعلی؛ روستایی، شهریور؛ کاملی‌فر، محمدجواد و ملکی، سعید. (۱۳۹۸). تحلیل مؤلفه‌های تبیین‌کننده حکمروایی شهری دانش‌بنیان (مطالعه‌ای در کلان‌شهر تبریز). *پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری*، ۷(۳)، ۴۷۱-۴۸۹. <https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2019.25396>
- قاسمی، ابوالفضل؛ قزلسفلی، محمدتقی و مسلمی مهنی، یوسف. (۱۳۹۹). حکمرانی خوب شهری به‌منزله مرجعیت سیاست‌گذاری شهری: تحلیل محتوای برنامه پنجم و ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران. *مجلس و راهبرد*، ۲۷(۱۰۱)، ۱۹۵-۲۲۱. https://nashr.majles.ir/article_358.html?lang=en
- کلاهی، امیرمحمد و یعقوبی، نورمحمد. (۱۴۰۱). ارائه مدل حکمرانی پایدار با تأکید بر توسعه کارآفرینی. *مدیریت دولتی*، ۱۴(۲)، ۱۹۵-۲۱۴. <https://doi.org/10.22059/jipa.2022.338281.3110>
- محمدی‌فر، یوسف؛ الماسی‌فرد، محمدرسول و پورجمشیدی، حدیث. (۱۴۰۳). مدل حکمرانی دولت در بهبود فضای کارآفرینی در ایران با تأکید بر بهبود فرهنگ کارآفرینی. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۳(۱)، ۱۰۵-۱۲۷. <https://doi.org/10.22126/emc.2023.9258.1032>
- ملکی، مقداد؛ ضیاءالدینی، محمد و هداوندزاد، مصطفی. (۱۳۹۹). مطالعه کارآفرینی دانش‌بنیان در چارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی. *الگوی ایرانی پیشرفت*، ۷(۱۴)، ۳۱۳-۳۳۹. <https://doi.org/20.1001.1.23225645.1398.8.2.11.9>
- مهدی‌زاده، منصوره. (۱۴۰۳). تحلیل نقش و سازوکار نقش‌آفرینی کارآفرینان سیاستی در حکمرانی با تأکید بر تجارب موفق جهانی. *نشریه توسعه کارآفرینی*، ۱۷(۱)، ۸۶-۹۷. <https://doi.org/10.22059/jed.2024.362106.654232>
- نقی‌زاده، رضا؛ برومند کاخکی، احمد؛ حیدری، امیرهوشنگ؛ باقری مقدم، ناصر و ناظمی، امیر. (۱۴۰۰). الگوهای سیاست‌گذاری منطقه‌ای علم، فناوری و نوآوری در سطح آموزش عالی: سناریوپردازی به روش نقشه شناختی. *مدیریت نوآوری*، ۱۰(۱)، ۹-۴۴. <https://doi.org/20.1001.1.2322538>
- وحدان‌نیا، ولی‌الله و دارودی، مسعود. (۱۳۹۸). سیاست‌گذاری عمومی متأخر: گذار از دولت‌سالاری به حکمرانی. *مطالعات دولت*، ۵(۱۸)، ۱۳۱-۱۷۰. <https://doi.org/10.22054/tssq.2019.32329.499>
- Abedini, A., Khalili, A., Khorram, F., & Ghorbani, S. (2020). Feasibility study on the implementation of a knowledge-based city in Tabriz metropolis with a knowledge-based approach. *Urban Structure and Function Studies*, 7(24), 155–175. (In Persian). <https://doi.org/10.22080/usfs.2020.16690.1829>
- Aliakbari, I. (2020). Structural analysis of driving forces of knowledge-based urban development: Case study of Tehran Metropolis. *Urban Research and Planning*, 11(42), 1–20. (In Persian). <http://jupm.miau.ac.ir>
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Audretsch, D., & Feldman, M. (2004). Knowledge spillovers and the geography of innovation. *Handbook of Regional and Urban Economics*, 4, 2713–2739. [https://doi.org/10.1016/S1574-0080\(04\)80018-X](https://doi.org/10.1016/S1574-0080(04)80018-X)
- Chiengkul, W., Tantipanichkul, T., Boonchom, W., Phuangpornpitak, W., & Suphan, K. (2023). Social entrepreneurship of small and medium-sized entrepreneurs in Thailand: Influence of institutional environment, entrepreneurial passions, and entrepreneurial self-efficacy. *Social Enterprise Journal*, 19(4), 370–389. <https://doi.org/10.1108/SEJ-01-2023-0005>
- Colabi, A. M., & Yaghoubi, N. M. (2022). Developing a sustainable governance model with an emphasis on entrepreneurial development. *Journal of Public Administration*, 14(2), 195–214. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jipa.2022.338281.3110>
- Cole, M. L., & Stavros, J. M. (2019). Sustainable flourishing in cities and entrepreneurial ecosystems: Developing a path through appreciative inquiry and SOAR framework for increasing innovative

- capacity and resilience. *Consciousness-Based Leadership and Management*, 2, 295–335. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-05839-4>
- Dehghani, M., Haghighat Naeini, G., & Zebardast, E. (2021). Knowledge-based urban development stakeholder analysis (Case study: Isfahan City). *Human Geography Research*, 53(1), 323–341. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.280961.1007921>
- El Chaarani, H., & Raimi, L. (2022). Determinant factors of successful social entrepreneurship in the emerging circular economy of Lebanon: Exploring the moderating role of NGOs. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 14(5), 874–901. <https://doi.org/10.1108/JEEE-08-2021-0323>
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research Policy*, 29(2), 109–123. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(99)00055-4)
- Fallah, M. R., & Gharekhani, S. (2024). Developing a strategy for the development of social entrepreneurship. *Journal of Endowment & Charity Studies*, 2(2), 27–50. (In Persian). <https://doi.org/10.22108/ecs.2024.140216.1083>
- Firoozi, M. A., Roostaei, S., Kamelifar, M. J., & Maleki, S. (2019). Analysis of explanatory components of knowledge-based urban governance: A study in Tabriz Metropolis. *Geographical Urban Planning Research (GUPR)*, 7(3), 471–489. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2019.253968.880>
- Ghasemi, A., Ghezelsofla, M., & Moslemi Mehni, Y. (2020). Good urban governance as the referential of urban policy: Analysis of the content of the fifth and sixth development plans of the Islamic Republic of Iran. *Majlis and Rahbord*, 27(101), 195–221. (In Persian). https://nashr.majles.ir/article_358.html?lang=en
- Hanafi Niri, K., Pourjabali, R., & Babaei, M. (2023). Requirements for the development of knowledge-based cities. *Information Sciences and Technology Management*, 9(3), 241–268. (In Persian). <https://doi.org/10.22091/STIM.2022.8065.1771>
- Hasanvand, A., Karim, M. H., & Toulabi Nejad, M. (2024). Legal and operational challenges of social entrepreneurship in Iran with emphasis on the government's macro policies and strategies. *Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies*, 12(45), 104–133. (In Persian). <https://doi.org/10.30507/jmsp.2023.382429.2528>
- Heydari, O., Jafarinia, G., & Hamed, B. A. (2024). Presenting the optimal governance model of social capital in the formation of sustainable development: The case study of Hormozgan Province. *Sustainable City*, 7(3), 1–16. <https://doi.org/10.22034/jsc.2024.474065.1797>
- Higham, I., Backstrand, K., Fritzche, F., & Koliev, F. (2024). Multistakeholder partnerships for sustainable development: Promises and pitfalls. *Annual Review of Environment and Resources*, 49, 475–500. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-051823-115857>
- Hosseini, D., Naseri, B., & Payan, A. (2023). Explaining factors affecting the establishment of a knowledge-based city in less developed areas (Case study: Zahedan City). *Sociology of Education*, 9(2), 333–348. (In Persian). <https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>
- Ivaldi, E., & Ciacchi, A. (2023). *Smart sustainable cities and knowledge-based economy: Policy implications*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-25038-5>
- Mahdizadeh, M. (2024). Analysis of the role and role-playing mechanism of policy entrepreneurs in governance with an emphasis on successful global experiences. *Journal of Entrepreneurship Development*, 17(1), 86–97. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jed.2024.362106.654232>
- Maleki, M., Ziauddin, M., & Hadavinejad, M. T. (2020). Study of knowledge-based entrepreneurship within the conceptual framework of resistance economy. *Iranian Pattern of Progress*, 7(14), 313–339. (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.23225645.1398.8.2.11.9>
- Mohammadifar, Y., Almasifard, M. R., & Pourjamshidi, H. (2024). Government governance model for improving the entrepreneurial environment in Iran with emphasis on enhancing entrepreneurial culture. *Education and Management of Entrepreneurship*, 3(1), 105–127. (In Persian). <https://doi.org/10.22126/eme.2023.9258.1032>

- Naghizadeh, R., Borumand Kakhki, A., Heidarii, H., Bagherimoghadam, N., & Nazemi, A. (2021). Regional policy models for implementing STI in higher education system: Fuzzy cognitive map-based scenario method. *Innovation Management Journal*, 10(1), 9–44. (In Persian). <https://doi.org/20.1001.1.23225386.1399.9.4.4.8>
- Naghshizadian, S., Rafieian, M., Saeideh, Z. S., & Majedi, H. (2024). Formation of entrepreneurial places based on interaction of urban regeneration with urban entrepreneurial ecosystem using the meta-synthesis method (2010–2020). *International Journal of Architectural Engineering & Urban Planning*, 34(1), 1–20. <https://doi.org/10.22068/ijaup.768>
- Njoroge, M., & Kaluyu, V. (2020). Business development services access as a strategic response to market disruption among small and medium enterprises. *American Journal of Industrial and Business Management*, 10(8), 1340–1359. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2020.108089>
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678>
- Obschonka, M., Tavassoli, S., Rentfrow, P. J., Potter, J., & Gosling, S. D. (2023). Innovation and inter-city knowledge spillovers: Social, geographical, and technological connectedness and psychological openness. *Research Policy*, 52, 104849. <http://www.elsevier.com/locate/respol>
- Oni, O., & Fiseha, G. G. (2023). The concept and evolution of social entrepreneurship: An international and South African perspective. *The Future of Entrepreneurship in Africa*, 12(20), 19–38. <http://dx.doi.org/10.5367/ihe.2011.0050>
- Rafieian, M., & Hagh Rosta, S. (2020). Knowledge-based city: An essential link to future city. *JFCV*, 1(1), 51–62. (In Persian). <http://jvfc.ir/article-1-35-fa.html>
- Raghfar, H., Shahabadi, A., & Alizadeh, S. (2018). The effects of knowledge-based economy's components on entrepreneurship in a group of selected countries. *Journal of Economic Research (Tahghighat-e Eghtesadi)*, 53(2), 323–344. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jte.2017.235216.1007617>
- RIBES Project. (2025). *Regional Inclusive Biobased Entrepreneurship Solutions*. European Commission, CORDIS. <https://cordis.europa.eu/project/id/101134911>
- Robinson, J., & Acemoglu, D. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. Random House. <http://www.randomhouse.com>
- Salatin, P. (2020). The impact of governance quality on entrepreneurship in selected countries: A panel data approach. *State Studies*, 5(20), 71–103. (In Persian). <https://doi.org/10.22054/tssq.2020.33966.525>
- Samadi-Foroushani, M., Boochani, M. H., Kayhanpour, M. J., & Behrouz, M. (2026). Policies for developing collaboration between urban management actors in the entrepreneurial ecosystem of Tehran. *Urban Economics and Planning*, 7(5), 158–177. (In Persian). <https://doi.org/10.22034/uep.2025.561547.1787>
- Sandelowski, M., & Barroso, J. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer Publishing Company. <https://www.springerpub.com/handbook-for-synthesizing-qualitative-research-9780826156945.htm>
- Stam, E. (2015). Entrepreneurial ecosystems and regional policy: A sympathetic critique. *European Planning Studies*, 23(9), 1759–1769. <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1061484>
- Tabibi, S. H., Rafieian, M., Majedi, H., & Ziari, Y. A. (2020). The role of knowledge-based and innovative cities in urban and regional development. *Urban Planning Knowledge*, 4(1), 19–32. (In Persian). <https://doi.org/10.22124/upk.2020.15004.1332>
- Teixeira Dias, F., Aguiar Dutra, A. R., Vieira Cubas, A. L., Ferreira Henckmaier, M. F., Courval, M., & Andrade Guerra, J. B. S. O. (2023). Sustainable development with environmental, social and governance: Strategies for urban sustainability. *Sustainable Development*, 31(1), 528–539. <https://doi.org/10.1002/sd.2407>
- Testoni, L. (2024). *Governing tech-enabled territorial social innovation ecosystems: A model proposal*. Politecnico di Milano. <https://www.politesi.polimi.it/handle/10589/230500>
- Vahdaninia, V., & Darodi, M. (2019). The late public policy-making: The transition from government-centralism to governance. *State Studies*, 5(18), 131–170. (In Persian). <https://doi.org/10.22054/tssq.2019.32329.499>

- Vandor, P., Mehrwald, M., Hobodites, F., & Millner, R. (2025). Social entrepreneurship and the city: A comparative analysis of municipal support policies and governance mechanisms in three European cities. In *Proceedings of the 10th EMES International Research Conference on Social Enterprise* (pp. 1–18). EMES Network. <https://research.wu.ac.at/de/publications/social-entrepreneurship-and-the-city-a-comparative-analysis-of-mu/>
- Zahmatkesh Momtaz, J., Afrakhteh, H., & Riahi, V. (2024). The role of institutions in entrepreneurship development in line with the general policies of national production and employment. *Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies*, 12(46), 302–338. (In Persian). <https://doi.org/10.30507/jmsp.2023.407284.2611>
- Zarifian, S., Mostafavi, S., Yadavar, H., & Shabanali Fami, H. (2023). Analysis of the functions of agricultural innovation system in the knowledge-based development of agricultural sector. *Village and Development*, 26(3), 27–52. (In Persian). <https://doi.org/10.30490/rvt.2023.361231.1514>
- Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: A question of dialoguing with texts. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 311–318. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03721.x>